

د چرسو، افیونو او نورو نشائی خیزونو حکم

ترتیب
المؤلفین: **الشیخ الاسلامی**
حفظہ اللہ تعالیٰ

جمع و ترتیب
ابو خالد لائق احمد غزنوی

مکتبہ معراج
منگل مارکیٹ بیرون کنج پینسور

Ketabton.com

فهرست

صفحه	مضمون
۷	سریزه .....
۱۴	دَ چرسو او دَ افیونو او دَ نورو نشائی خیزونو حکم .....
۱۹	دَ قرآن کریم نه دلائل .....
۲۷	دَ سنت نه دلائل .....
۳۲	د صحابه کرامو او تابعینو آثار .....
۳۴	اعتباری (عقلی) دلیل .....
۳۶	د علماء کرامو اقوال .....
۵۱	دَ افیونو تجارت .....
	دَ افیونو او نورو نشه راوستونکو خیزونو استعمال
۵۱	او کارو بار او تجارت کول حرام دی .....
۵۱	اول دلیل د قرآن نه .....
۵۲	دویم دلیل .....
۵۲	دریم دلیل .....
۵۳	خلورم دلیل .....
۵۴	پنځم دلیل .....
۶۱	په دوائی کنبس افیون استعمالول .....
۶۱	افیون او نور نشائی مواد په دوائی کنبس استعمالول .....

سريزه

ان الحمد لله نحمد ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور انفسنا
ومن سيئات اعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي
له واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان محمدا عبده
ورسوله.

اما بعد:

اسلام يو كامل او جامع دين دے چه په دے كښه هېڅ كے
نشته، ترقيامته پورے چه څه مسئله او حادثه راپېښېږي
نو دغه جواب په دے دين كښه موجود دے۔

د اسلام د كاملت او جامعيت شهادت خپله قرآن كريم
كښه بيان شويدے الله رب العالمين فرمائي:

﴿اليوم اكملت لكم دينكم﴾

(نن ورځ ما تاسو دپاره ستاسو دين پوره كړو)۔

اوس په دے دين كښه هېڅ قسم زيادت ته ضرورت
نشته۔

بل ځائے الله رب العزت د قرآن كريم په باره كښه فرمائي:

﴿تبيانا لكل شئ﴾

د دوائی په طور د حرامو استعمالولو په باره كښه د	
د علماء كرامو اقوال.....	۶۳
د چرسو، آفيونو او نورو نشائي څيزونو ضرورته.....	۸۶
سگريټ، چيلم او نسوارو حكم.....	۹۲
د سگريټ، چيلم او نسوارو شرعي حكم.....	۱۰۱
سگريټ، نسوار او چيلم اخستل خرڅول حرام دى.....	۱۰۶
په دے حقله د علماء نظر.....	۱۰۸
د جواز د قائلينو دلائل.....	۱۱۱
د جواز وركونكو خلقو د بعضه شبهاتو جوابونه.....	۱۲۲
د آفيونو او نورو نشه راوستونكو څيزونو په روپو	
كښه د زكوة وركولو حكم.....	۱۲۹
آيا په حرام مال حج كيږي؟.....	۱۳۳

ترجمه: دا کتاب دهرشی بیانونکے دے۔

نو ددے یو آیت نه معلومه شوه چه رسول الله ﷺ دوفات کیدو نه روسته په دین کنبه هیخ قسم زیادت او نقصان نشی راتلے۔

اوددے دویم آیت نه معلومه شوه چه داسه مسئله نشته چه الله رب العالمین دوحی په ذریعه نه وی بیان کرے، برابره خبره ده که هغه وحی جلی (د قرآن په صورت کنبه) وی یا وحی خفی (د حدیث په صورت کنبه) وی ولے چه دا شرح او تفسیر دے دقرآن کریم دپاره۔ او دا مسئله کله په قرآن حدیث کنبه صراحة ذکر وی، او کله دیوے قاعدے لاندے راخی۔

د قرآن کریم اکثر مسائل کلی اود قاعدے په شکل وی اوپه دے کنبه فائده دا وی چه انسان ته چه په یوه مسئله د قاعدے او کلیه په شکل کنبه ذکر شی نوزر او په اسانتیا سره ورباندے پوهیږی او دے کنبه اختصار هم وی، رسول الله ﷺ ته الله رب العزت جوامع الکلم ورکړی وو، چه یوه خبره به ئے اوکړه نو ډیر مسائل به دهغه لاندے راتلل۔

ددے ډیر مثالونه دی، لیکن دلته یو خو د فائده پوره کولو دپاره ذکر کولے شی:

۱ - مثال: حدیث کنبه راخی:

ان رسول الله ﷺ نهی عن کل ذی ناب من السباع.

(رسول الله ﷺ د هر داپرو والا حیوان خوړلو نه منع فرمائیلے)۔

نو په دے کنبه سپے، شرمخ، زمرمے، پړانگ، گیدر، اونور ټول درنده گان داخل شو۔

۲ - مثال: رسول الله ﷺ فرمائیلی دی:

کل بدعة ضلالة

یعنے: هر بدعت گمراهی ده۔

بل خائے ارشاد دے:

من عمل عملاً ليس عليه امرنا فهو رد۔

یعنے: چا چه یو داسه عمل اوکړو چه زمونږ دطریقه نه خلاف وو نو هغه مردود دے۔

نو په دے یو حدیث باندے په سوونو بدعات رد شول، که هغه په عباداتو مونخ، زکات، روژه، حج کنبه وی، او که په غم، خوشحالی کنبه وی۔

اوس دے یو جاهل دا نه وائی چه دا خبره په قرآن او حدیث کنبه نشته چه زمرمے یا پړانگ وغیره مردار دی۔

دغه شان یو بدعت کوی اودا وائی چه دے نه خو رسول الله ﷺ منع نه ده فرمائیلے، نو ددے جواب دادے چه هر بدعت باندے رسول الله ﷺ رد کړیدے او هغه ئے گمراهی،

ضلالت او مردود گرځولې دے۔

نو اوس چه څه شے بدعت په تعريف كښه راغې هغه به داسه مردود او ضلالت وي لكه رسول الله ﷺ چه ددې بعينه نوم اخسته وي۔

۳ - مثال : كوم چه زمونږ زير بحث موضوع ده، هغه داچه چرس افيون، بهنگ، سگريټ وغيره نشائی خيزونه حرام دي۔

او دليل ددې دا قول د پيغمبر اسلام ﷺ دے :

كل مسكر خمر (رواه مسلم)

يعنې : هر نشه راوستونكې شے شراب دي۔

بل ځائے ارشاد دے :

كل مسكر حرام، وما اسكر منه الفرق فملا الكف منه حرام۔

(ابوداود (۱۶۳/۲) ترمذی (۹/۲))

(چه ديو خيز شپږ كلو استعمالولو سره نشه راځي، نو دهغه نه ديو ورغوي په اندازه استعمالول هم حرام دي)۔

نو په دې كښه چرس، بهنگ، چيلم، سگريټ، افيون ټول نشه آور خيزونه داخل شو۔

بعضه خلق وائي چه : چيلم، سگريټ نشه نه لري، نو دا خبره سراسر دروغ دي ځكه كه يوكس چه په دې عادت نه وي او چيلم نه مسلسل يو څو كرته راکاږي نو په ده

باندې سرگرځي، په نظر كښه ئه تغير راځي، قى ورځي، خبرو كښه ئه تغير راځي، او همدې ته نشه وائي، نشه كيدو كښه دا ضروري نه ده چه انسان دې په كښه دا آواز اولگوي چه زه نشه يم۔

نو كله چه يوه مسئله په قرآن او حديث كښه د يوه قاعدې په شكل بيان شومې وي، يا قرآن او حديث كښه په يوه مسئله باندې د قاعدې كليې په شكل رد شومې وي نو بعضه خلق هغه جائز گنږي، دين كښه بدعات يانور ناجائز كارونه كوي، او كه څوك په دې رد او كړي چه دا خو خلاف سنت كار كوي، نو دې فوراً وائي چه قرآن او حديث كښه خو دا نشته چه دا فلانې بدعت مه كوي يا دا فلانې كار حرام دے، دارنگ قرآن او حديث ددې كار نه منع نه ده كړے۔

او دا جاهل مركب دې ته نه گوري چه شريعت خو په هر بدعت باندې رد كړے، نو هر چاچه څه قسم بدعت او كړو دا به درسول الله ﷺ په ژبه رد وي۔

ددې مسائلو د جملې نه يوه مسئله نن صبا د افيونو، چرسو، سگريټو او نورو نشه آورو خيزونو ده، چه خلق د دنيا او روپو پيسو حرص اولالچ راخستې دي، او امتحاناً نن صبا په دې گندونو كښه روپي پيسه هم ډيرمې دي۔

شيخ ابو محمد امين الله حفظه الله ددے مثال د بني اسرائيلو دهغه واقعے سره ورکوي چه په کومه ورځ الله رب العزت دوی د کبانو د بنکار نه منع کړي وو نو په هغه ورځ به ئے د اوبو په سر دوی ته کبان ډير کړل، اودا به په دوی باندے امتحان وو۔

په دے اوسنو خلقو باندے هم دالله رب العزت د طرفه امتحان دے چه دوی ته په هغه څه کنبے روپي پيسے ډيره ملاوړي کوم چه حرام وي، لکه افیون، چرس، پوډر وغيره گندونه شول۔

په دے موضوع باندے شيخنا فقيه العصر ابو محمد امين الله البشاوري حفظه الله يوه فتوی ليکلے چه دهغه نوم دے : [البرهان في حرمة الافيون والحشيشة والشمة والقات والدخان]۔

ما دهغه رسالے نه په دے رسالے کنبے خلاصه راخستے ده۔ دغه شان په دے موضوع باندے ابو سفيان عمر شريف حفظه الله هم يوه فتوی د اشتهار په شکل کنبے ليکلے ده چه دهغه نه مے هم استفاده کړے ده۔

دغه شان د نورو علماؤ او اطباؤ د اقوالونه استفاده کړے شوم ده - اوپه دے رسالے کنبے مونږ اول دا ثابتہ کړے چه چرس، بهنگ، افیون نشه راوستونکي خيزونه دي

او ددے نه پس د قرآن او حديث نه دا ثابتہ کړے شويدہ چه د هر قسمه مسکراتو (نشه آور خيزونو) استعمال منع دے، ددے کرل، اخستل، خرڅول، په دوايانو کنبے استعمالول هرڅه حرام دي۔ او د علماؤ او اطباؤ د اقوالو نه هم ثابتہ شويدہ دا خيزونه د ضرري کيدو په وجه حرام دي، او بيا ددے تفصيلي ضررونه بنودلے شوي دي۔

ليهلك من هلك عن بينة، ويحي من حي عن بينة.

الله رب العالمين دے ماته اودغه شان ټولو لوستونکو اوريدونکو ته ددے نه فائده اورسوي۔ اودا رسالے دے الله تعالى زما د طرفه صدقه جاريه او گرځوي۔

* په آخر کنبے زه د خپل گران استاذ ابو سلمان حضرت محمد حفظه الله شكريه اداء کوم چه دا رسالے ئے په ډير اخلاص سره په کمپيوټر اوليکلے، اوما سره ئے ددے په ليکلو کنبے ډيره مرسته اوکړه۔

وصلی الله علی خير خلقه محمد وعلی آله وصحبه اجمعين

وسبحانک اللهم وبحمدک

اشهد ان لا اله الا انت استغفرک واتوب اليک

وکتبه: ابو خالد لائق احمد الغزنوي

شعبه افتاء: جامعه تعليم القرآن والسنة

مسجد حمزة بيرون گنج گيت پيښور ښار پاکستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د چرسو، آفيونو او نورو نشائی خيزونو حکم

چرس، افیون او نور نشائی خيزونه د نشه راوستو په وجه حکماً شراب گنرله کيږي، صرف په حد کښه ئه بعضه علماؤ فرق کړيدې، باقی په نورو احکامو کښه ئه هيڅ فرق نشته۔

اوس دا خبره چه افیون او چرس په منشيياتو کښه داخل دی که نه! آیا نشه راوولی او که نه!

نو د افیون او چرسو د خصوصیت نه، او دده په خوړونکي باندې چه کومو اثرات ظاهرېږي هغه نه دا خبره واضحه ده، چه دا مسکر او نشه راوستونکی خيزونه دی۔

افیونو د مسکر اونشائی کيدلو نه به شاید هيڅ يوعق والا مسلمان هم انکار اونکړي، ليکن بيا هم د فائده کولو دپاره يو څو عبارتونه د علماؤ وگورئ چه په دې حقه هغوی څه فرمائيلي دی:

۱- مفتی کفايت الله صاحب فرمائی:

افیون، چرس، بهنگ دده ټولو خيزونو استعمال حرام دې ځکه په دې سره انسان نشه کيږي، اوداپه دې حديث در رسول الله ﷺ کښه داخل دی چه:

نهی رسول الله ﷺ عن کل مسکر ومفتر

يعنه: رسول الله ﷺ دهر نشه راوستونکی او خومارتيا پيدا کونکی خيز نه منع فرمائيل ده۔۔۔۔۔ بيا فرمائی:

چرس، افیون، بهنگ داخيزونه حرام دی ځکه نشه راوولی، یادنشه آثار اونتايج پيدا کوي۔

(کفاية المفتی ۱۱۴/۹، ۱۳۲)۔

۲- مفتی رشيد احمد صاحب هم په احسن الفتاوی کښه افیونو ته مسکر اونشه پيدا کونکی وئيلي دی (۴۸۴/۸)۔

۳- علامه شامی هم دافیونو دنشه پيدا کولو تصريح کوي فرمائی: ويحرم اکل البنج والحشيش والافیون لانه مفسد للعقل ويصد عن ذکر الله وعن الصلاة.

(بنگ، چرس او افیون خوړل حرام دی ځکه دا عقل او دماغ خرابوي اود الله تعالی د ذکر او مانځه نه بندول کوي)۔
(شامی: ۲۹۵/۵)۔

۴- فتاوی مجمع البرکات کښه دی:

ولا يجوز اكل البنج والحشيش والافیون وذلك كله حرام، لانه

مفسد للعقل الخ كذا في الجوهره.

(بنگ، چرس، افیون خوړل جائز نه دی، بلکه داتول خیزونه حرام دی، ځکه عقل خرابوی).

۵ - علامه عینی ددې حدیث شریف (الخمر ما خامر العقل) په شرح کښه لیکي:

الحديث شامل للحشيشة ولبن الخشخاش

(عمدة القاری شرح البخاری (۲۱۱/۹) و (۱۸۲/۱۱)).

(دا حدیث افیونو او چرسو ته هم شامل دے).

۶ - مولانا منظور نعمانی لیکي:

ددې حدیث نه دیوې قاعدې په شکل دا معلومه شوه چه دڅه شی د خوراک یا خبناک په وجه چه نشه پیدا کیږي او د مونځ غونته عمل نه انسان غافله کوي، دا په اسلامی شریعت کښه منع دے، دبنگو او نورو بوتو هم دا حکم دے. (معارف الحدیث ۲۴۶/۶).

۷ - علامه شمس الحق عظیم آبادی فرمائي:

اما الافيون فمفرط في الاسكار.

یعنه هرچه افیون دی نو دا خو ډیره زیاته نشه راوولی.

(عون المعبود ۳/۳۷۷)

۸ - دغه شان په موارد الظمان لدروس الزمان (۵۰۷/۳)، او

۹ - په سبل السلام کښه هم دی.

۱۰ - فقه السنه (۳۴۸/۲) کښه دی:

دچرسو او نورو منشیاتو نه زیات مضر اونشه پیدا کونکې خیز افیون دے، اودائے هم فرمائیلي دی: ان مايزيل العقل من غير الاشربة مثل البنج والحشيش والافيون فانه حرام لانه مسكر.

(هرهغه شے چه عقل ختموی دشرابو نه سیوا لکه بهنگ، چرس او افیون نو دا حرام دی ځکه چه دانشه آور دی). (فقه السنة: ۳۴۴).

۱۱ - فقه اسلامی کښه دی:

او هرهغه شے حرام دے چه عقل زائله کوي لکه بنگ، چرس او افیون شو. (الفقه الاسلامی وادلته: ۱۶۶/۶).

۱۲ - علامه ابن حجر په الزواجر (۲۱۲/۱) کښه لیکي:

چرس، افیون، او بهنگ حرام دی، اودا ټول نشه پیدا کوي.

۱۳ - شیخ الاسلام ابن تیمیة لیکي:

چرس دشرابو نه زیات خبیث دی، ځکه داعقل او مزاج دواړه خرابوی (السیاسة الشرعية).

۱۴ - امام ذهبی هم لکه د شیخ الاسلام لیکلي چه

چرس د شرابو نه زیات خبیث دی ځکه دا عقل او مزاج

دواړه خرابوی او شراب او چرس دواړه انسان د الله د ذکر

او مانحہ نہ منع کوی۔ (الکبائر للامام الذہبی ص ۸۶)۔

۱۵ - علامہ ابن القيم فرمائی:

دشرابو پہ حکم کنبے هر نشه آور خيز داخل دے
اوديکنبے چرس هم داخل دی - (زاد المعاد)۔

۱۶ - ددار العلوم حقانيه مفتی اونگران درجه التخصص
مولانا مفتی غلام قادر صاحب ليکی:

افيون بذات خود مسکر خيز دے۔

(د افیونو تجارت دشریعت په رنړا کنبے: ص ۱۸، ۳۲)۔

۱۷ - مولانا عمر شریف صاحب هم د پوستر په شکل
یوه فتوی ليکله اوپه هغه کنبے ئے دډيرو علماؤ اقوال
راجمع کړی چه چرس، بهنگ او افیون نشه آور خيزونه
دی۔

۱۸ - علامه ابن حجر عسقلانی فرمائی:

ان من قال: ان الحشيشة لا تسکر وانما هي مخدرة: مکابر الخ
(فقه السنه: ۲/۳۴۷)۔

هرکله چه دامعلومه شوه چه چرس او افیون نشه
راوستونکو خيزونه دی نواوس په شریعت مطهره کنبے
دمسکراتو اونشه آور خيزونو حکم اوگوری:

د قرآن کریم نه دلائل

۱ - دليل: قال الله تعالى:

﴿وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ.....﴾ الآية۔

علامه آلوسی ددے آیت په تفسیر کنبے فرمائی:
ان ما اسکر حرام کالخمر۔

کوم شے چه نشه راوولی هغه دشرابو په شان حرام دے۔
بیا فرمائی:

وعندی الحق الذی لا ینبغی العدول عنه ان الشراب
المتخذ بما عدی العنب کیف کان وبای اسم کان بحیث
یسکر من لم یتعوده حرام قلیله ککثیره، ویحد شاربہ ویقع
طلاقه ونجاسته غلیظة الخ. (روح المعانی: ۲/۱۱۲، ۱۱۳)۔

(زما په نیز باندے هغه حق چه دهغه نه اوړیدل پکار نه
دی دادے چه دانگورو نه سیوا چه دکومو خيزونو نه
شراب تیار شی، که هغه په هر نوم وی هرڅنگه چه وی
خو چه څوک پرے عادت نه وی هغه نشه کوی، ددے لږ هم
دډيرو په شان حرام دی، اوددے څښونکی ته به حد ورکولے
شی او طلاق ئے واقع کیږی او نجاست ئے غلیظ دے)

علامه غلام الله خان پنجابی فرمائی:

خمر او شراب نه هر هغه خيز مراد دے چه نشه راوولی او عقل کنبه فتور اوسستيا پيدا کوی، برابره خبره ده که دهر څه نه تيار شومے وی، او برابره خبره که ددے هر نوم کيخودلے شومے وی۔ (جواهر القرآن: ۱/۱۵)۔

۲ - دليل: قال الله تبارك وتعالى:

﴿يا ايها الذين آمنوا ان الخمر والميسر .....﴾ الآية، مائده: ۹۰۔

امام رازي ددے آيت په تفسير کنبه داسے ليکي:

واعلم ان من انظر وترك الاعتساف ان هذه الآية نص صريح في ان كل مسكر حرام ثم بين وجهه۔

(خوك چه دے آيت ته دانصاف په نظر سره اوگوري او ضد اوتعصب پريدي نو هغه به پوهه شي چه دا آيت صريح نص ددے په دے چه هر نشه پيدا كونكے شے حرام ددے)۔

(تفسير كبير: ۸۲۰/۱۲)

علامه ابن القيم فرمائي:

ان الخمر يدخل فيها كل مسكر مائعاً كان او جامداً، عصيراً او مطبوخاً (زاد المعاد)

(دشرابو په حکم کنبه هر نشه اور خيز داخل ددے، برابره خبره ده که هغه نرم وی که کلک، خام وی که پوخ شومے)۔

۳ - دليل: قال الله تعالى:

﴿ولا تاكلوا اموالكم بينكم بالباطل﴾

(خپل مينځ کنبه ديوبل مالونه په باطلو طريقو سره مه خوري!)
د باطل خوړلو دوه صورته دي:

(۱) - يو داچه د ظلم، غلا، خيانت او غصب په طريقه دچانه مال واخلي او وے خوري۔

(۲) دويم داچه: د چانه مال په داسے طريقه واخلي چه په هغه طريقه مال حاصلول په شريعت کنبه منع وی، لکه چانه مال په قمار (جواري) اخستل، دسودپه ډول، دشرابو خرڅولو په ذريعه يا ددے نه علاوه دنور نشه اور خيزونو په ذريعه باندے۔

۴ - دليل: قال الله تعالى:

﴿الذي يتبعون الرسول النبي الذي يجدونه مكتوباً عندهم في التوراة والانجيل يامرهم بالمعروف وينهاهم عن المنكر ويحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث ويضع عنهم اصرهم والاغلال التي كانت عليهم﴾ الآية۔

(هغه کسان چه درسول أُمي تابعداري کوي چه دوي ئے دځان سره په تورات او انجيل کنبه ليکلے بيامومی، د نيکي حکم ورته کوي او دبدئي نه ئے منع کوي او پاکيزه خيزونه ورله حلالوي او خبيث خيزونو پرے حراموي او ددوي نه بوجونه او هغه طوقونه لرے کوي چه په دوي

۶- دلیل: قال الله تعالى:

﴿والذين يؤذون المؤمنين والمؤمنات بغير ما اكتسبوا فقد احتملوا بهتاناً وإثماً مبيناً﴾

(هغه خلق چه مومنانو سرو او مومنانو بنخوته په غیر ددې چه دوی څه بد کار کړیدم ضرر رسوی نو یقیناً چه دوی دبهتان اود بښکاره گناه بوج پورته کړو)-

ددې آیت کریمه دعموم نه دامسئله معلومیری چه هر هغه کار چه مومنانو ته ضرر رسوی، حرام دې، اوپه دې کښه بعضه شیان لکه سگریټ، شمعه انسانانو او ملائکو دواړو ته ضرر ورکوی، اوزما محترمه روره! که چرې ته په یوگادی کښه سور شه اوتاباندمه دسفر تکلیف او سردردې هم وی، اودگنده سگریټ بوئې پتا اولگی نو یقیناً ته به هغوی ته بنیرم اوکړم، اوته به صرف ددې وجه نه هم دحرمت فتوی ورکړم، اگرکه تاته نور اضرار بالکل نه وی معلوم-

اوحال دادمې چه صحیح حدیث کښه راغلی دی چه رسول الله ﷺ فرمائیلی دی:

من اذی مسلماً فقد اذانی ومن اذانی فقد اذی الله یوشک ان یاخذه رواه الطبرانی فی الاوسط، ورواه الطبریزی فی

باندمه مخکښه پراته وو)-

دې آیت نه معلومه شوه چه داد رسول الله ﷺ صفت دې چه هر قسم خبیث کار ئې حرام کړیدم- او خبیث هر هغه څه ته وائی چه روغ عقل او پاک فطرت خرابه وی، اوپه دې کښه هیڅ شک نشته چه داخیزونو دهر ذی عقل په نیز خبیث دی، تردې چه څوک ددې نښه اور خیزونو کار کوی اوددې عادت وی هغوی ته هم دابد او خراب خیز بښکاری، لیکن هغوی دخپل عادت نه مجبوره وی-

نو مذکوره آیت دلیل دې په حرمت ددې خیزونو باندمه-

۵- دلیل: قال الله تعالى:

﴿یسئلونک ماذا احل لهم قل احل لهم الطيبات .....﴾ الآية

(تپوس کوی دوی ستانه چه څه شه دوی دپاره حلال کړم شویدم، ورته اووایه! پاکیزه خیزونه ورله حلال شویدی)-

ددې آیت کریمه دمفهوم نه معلومیری چه دطیب خیز نه علاوه دخبیث خیز استعمال جائز نه دې، ځکه انسان دپاره صرف طیب (پاکیزه) خیز حلال کړم شویدم، اودا بښکاره خبره ده چه دا نښه اور خیزونه (چرس، آفیون، سگریټ، نسوار، وغیره) په یوه وجه او طریق ه هم طیب (پاکیزه خیزونه) نه دی-

المشكاة نحوه عن الترمذی .

(چاچه يو مسلمان ته ضرر ورکړو نو يقيناً چه ده ماته ضرر راکړو او چاچه ماته ضرر راکړو نو يقيناً چه ده الله ته ضرر ورکړو نزدې ده چه الله تعالی دې راوښی).

نو سگریټ او نسوار کونکې الله تعالی اود هغه رسول او مومنانو او ملائکو ته ضرر ورکوی، ځکه حدیث کښې راځی کوم شی چه انسانان تنگوی هغه ملائک هم تنگوی.

۷ - دلیل : قال الله تعالی :

﴿ يَا أَيُّهَا الرِّسَالُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴾

(ای رسولانو! پاک مزیدار خیزونه خوری اونیک عملونه کوی زه ستاسو په علمونو خبرداریم).

او حدیث شریف کښې راغلی :

وان الله امر المؤمنین بما امر به المرسلین (رواه مسلم).

(الله مؤمنانو ته دهغه خیزونو حکم کړې کوم ئې چه پیغمبرانو ته کړیدې). (چه پاک او مزیدار خیزونه خوری).

نودې آیت کریمه کښې الله رب العزت مونږ ته دپاکو خیزونو خوړلو اونیک عمل کولو حکم فرمائیلې دې، اود

مذکوره خیزونه په طیبات (پاکیزه) خیزونو کښې داخل نه دی، بلکه دا اخبث الخبائث دی!

۸ - دلیل : قال الله تعالی :

﴿ وَلَا تَسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴾

(او اسراف مکوی ې شکه الله اسراف کونکی نه خوښوی).

اسراف دیته وئیلې شی :

ان تنفق المال فی غیر مرضاه الله سواء كان قليلاً او كثيراً (په هغه ځای کښې مال خرچ کول چه هغه دالله درضا کولو سبب نه وی، برابره خبره که مال کم وی او که زیات).

او الله رب العزت به مونږ سره په ذراتو هم حساب کوی، نو سوچ کول پکار دی چه په دې مسکراتو باندې څومره خرچې کیږی، ددې په کرلو، جوړولو، ددې په انتقال، ددې په اخستلو باندې څومره مصارف راځی، آیا دابه په تذبذیر کښې نه راځی! آیا دابه په اضاعه المال (مال ضائع کولو) کښې نه راځی دکوم نه چه رسول الله ﷺ منع فرمائیلې ده، لکه چه صحیح بخاری وغیره نورو کتابونو کښې ذکر ده چه: انه ﷺ نهی عن اضاعه المال.

(رسول الله ﷺ دمال ضائع کولو نه منع فرمائیلې ده).

۹ - دلیل : قال الله تعالی :

د سنت نه دليل

د رسول الله ﷺ احاديث په دمه باره كښه ډير زيات دى،
چه دلته يوڅو حديثونه دنمون په طور پيش كوله شى:

۱- حديث:

عن ابن عمر قال: قال رسول الله ﷺ: كل مسكر خمر
وكل مسكر حرام

(مسلم ۱۶۷/۲) كما فى المشكاة (۳۱۷/۲).

ترجمه: ابن عمر نه روايت دمه، رسول الله ﷺ او فرمائيل:
هرنشه راوستونكه شه شراب دى، او هرنشه راوستونكه
شه حرام دمه.

۲- عن جابر قال: قال رسول الله ﷺ: كل مسكر حرام
(مسلم: ۲۶۷/۲)، نښائى (۲۳۳/۲)

(جابر نه روايت دمه، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيله دمه:
هرنشه راوستونكه شه حرام دمه).

۳- عن ابن عمر قال: قال رسول الله ﷺ:
كل مسكر حرام، و كل مسكر خمر

(النسائى (۳۲۵/۲)، ابن ابى شيبه (۴۷۰/۵).

﴿ولا تقتلوا انفسكم ان الله كان بكم رحيماً﴾
(اوځانونه مه وژنئ، په شكه چه الله پتاسو باندې ډير
زيات رحم كونه دمه).

وقال الله تعالى: ﴿ولا تلقوا بايديكم الى التهلكة﴾

(او خپل ځانونه دخپله لاسه دهلاكت كندمه ته مه غوزوئ!)

او دا هر عاقل انسان ته معلومه ده چه دمه څيزونو په
استعمال سره بدن ته ښكاره ضرر او تاوان رسيږي، او
انسان دمه داستعمال په وجه دخپل ځان قاتل جوړيږي
اودا حرام كار دمه.

دا ټول آيتونه په اشاره النص سره دليل دمه په تحريم دمه
څيزونو باندې، او اشاره النص هم حجت دمه، لكه داخبره
په اصولو كښه ذكر ده، او عاقل ته اشاره هم كافي ده.

فرمائيلى: هر نشه پيدا كونكى شے حرام دے۔

۸ - عن ام سلمة قالت: نهى رسول الله ﷺ عن كل مسكر ومفتر (ابو داود (۱۶۳/۲) ابن ابى شيبه (۴۷۰/۵) البيهقي (۲۶۹/۸) احمد (۳۰۹/۶))

وفى اسناده شهر بن حوشب وهو متكلم

(ام سلمه نه روايت دے رسول الله ﷺ دهر نشه پيدا كونكى او سستی پيدا كونكى شى نه منع فرمائيلى ده)۔

۹ - عن عائشة قالت: سمعت رسول الله ﷺ يقول: كل مسكر حرام، وما اسكر منه الفرق فملاً الكف منه حرام.

(ابو داود (۱۶۳/۲) الترمذى (۹/۲)).

(ام المؤمنین عائشه فرمائي: ما رسول الله ﷺ نه واوريدل چه فرمائيلى ئے: هر نشه آور شے حرام دے، او کوم شے چه دشپرو كيلو په اندازه استعمالولو سره نشه پيدا كوى نو دهغه نه ديو ورغوى په اندازه استعمال هم حرام دے)۔

۱۰ - عن ابن عباس قال: قال رسول الله ﷺ: كل مخمر خمر و كل مسكر حرام.

(ابو داود (۱۶۲/۲))

ابن عباس نه روايت دے، رسول الله ﷺ فرمائي: هر خمارونكه (عقل پتونكه) شے شراب دى، او هر نشه پيدا

(ابن عمر نه روايت دے، رسول الله ﷺ فرمائي: هر نشه را وستونكه خيز حرام دے او هر نشه راستونكه شے شراب دى)۔

۴ - عن ابن عمر قال: قال رسول الله ﷺ: كل مسكر خمر، و كل خمر حرام (مسلم: ۱۶۸/۲)

(ابن عمر نه روايت دے، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلى:

هر نشه را وستونكه شے شراب دى، او هر شراب حرام دى)۔

۵ - عن ابى هريره قال: قال رسول الله ﷺ:

كل مسكر حرام

(النسائي: ۳۲۵/۲) ابن ابى شيبه (۴۷۰/۵)

(ابو هريره نه روايت دے، رسول الله ﷺ فرمائي:

هر نشه را وستونكه شے حرام دے)۔

۶ - عن عائشة قالت: قال رسول الله ﷺ: كل مسكر حرام

(مسلم (۱۶۷/۲) النسائي (۳۲۵/۲) ابن ابى شيبه (۴۶۹/۵))

(عائشه نه روايت دے، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلى:

هر نشه آور شے حرام دے)۔

۷ - عن ابى موسى الاشعري قال: قال رسول الله ﷺ:

كل مسكر حرام

(مسلم (۱۶۷/۲) النسائي (۳۲۵/۲) الطحاوى (۳۵۹/۲))

(ابو موسى اشعري نه روايت دے، رسول الله ﷺ

نشہ راوولی دہغہ کمہ حصہ استعمالول ہم حرام دی۔

۱۵ - عن ابن عمر قال : قال رسول الله ﷺ : ما اسکر کثیرہ فقلیلہ حرام.

(مسند اسحق بن راہویہ، معجم طبرانی، و کذا عن ابن جبیر)

(ابن عمر نہ روایت دے رسول الله ﷺ اوفرمائیل : کوم شے چہ ډیر نشہ پیدا کوی، دہغے لږ ہم حرام دے۔)

کونکے شے حرام دے۔

۱۱ - عن ابن عباس قال : قال رسول الله ﷺ :

کل مسکر حرام - (ابو داود: ۱۶۴/۲)

(ابن عباس نہ روایت دے چہ رسول الله ﷺ ارشاد

اوفرمائیلو : هر نشہ آور شے حرام دے۔)

۱۲ - عن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده قال : قال

رسول الله ﷺ : کل مسکر حرام.

(ابن ابی شيبه : ۴۷۰/۵)

(رسول الله ﷺ فرمائی : هر نشہ آور شے حرام دے۔)

۱۳ - عن عمر بن الخطاب قال : الخمر ما خامر العقل.

(البخاری : ۸۳۶/۲) النسائی (۳۶۴/۲) ابن ابی شيبه

(۴۷۱/۵) عبد الرزاق (۲۲۳/۹) البيهقي (۲۸۹/۸).

عمر بن الخطاب رضی الله عنه فرمائی :

شراب هر هغه شی ته وائی چہ عقل پتوی (زائله کوی)

۱۴ - عن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده قال : ان رسول

الله ﷺ قال : ما اسکر کثیرہ فقلیلہ حرام.

(ابو داود (۳۲۶/۲))

(عمرو بن شعيب دخپل نيکه نه در رسول الله ﷺ دارش

مبارك نقل کوی چہ : دکوم شی ډیره حصہ استعمال

د صحابه کرامو^{رض} او تابعينو آثار

۱ - عن عمر بن الخطاب قال: الخمر ما حامر العقل.

(البخاری: ۸۳۶) النسائی (۳۳۴/۲)

عمر بن الخطاب فرمائی:

(شراب هر هغه شی دی چه عقل پتوی)-

۲ - عن ابن عمر قال: كل مسكر خمر، و كل مسكر حرام.

(النسائی: ۳۲۵/۲) عبد الرزاق (۲۲۱/۹)

(ابن عمر فرمائی: هر نشه را وستونکے شی شراب دی او

نشه آور شی حرام دی)-

۳ - عن عائشة الصديقة قالت: كل مسكر حرام.

(ابن ابی شیبه (۴۷۰/۵) البيهقي (۲۹۳/۸).

عائشه صديقه فرمائی: هر نشائی شی حرام دی)-

۴ - عطاء قال: كل مسكر حرام (النسائی: ۳۲۵/۲)-

(عطاء فرمائی: هر نشه را وستونکے شی حرام دی)-

۵ - عن ابن سيرين قال: كل مسكر حرام.

(النسائی: ۳۲۵/۲).

ابن سيرين فرمائی: نشه آور شی حرام دی-

۶ - عن عمر بن عبد العزيز قال: مسكر حرام.

(النسائی: ۳۲۵/۲)

عمر بن عبد العزيز فرمائی: هر نشائی شی حرام دی-

۷ - عن عطاء وطاوس ومجاهد قالوا: قليل ما اسكر كثيره

حرام - (ابن ابی شیبه (۴۷۱/۵).

عطاء، طاوس او مجاهد درم واره فرمائی: دخه شی چه

په زیات استعمال سره نشه راخی، نودهغه نه کمه اندازه

استعمالول هم حرام دی-

نوکه بالفرض ددے په تحریم باندے آیتونه او حدیثونه هم نه وے نو بیا به هم ددینه ځان ساتل ضروری وے، ځکه عام انسانان ددے په تاوان او ضررونو باندے عالم اوقائل دی- اودین اسلام خو راغله ددے دپاره دے چه مصالح اوبنیگری عامے کړی، اوپه کوم څیز کبے چه فساد اوتاوان وی په معاشره کبے دهغه مخ نیوی اوکړی- او هغه شے مخ ته کړی چه دهغه فائده ډیره وی، او هغه شے روسته کړی چه دهغه فائده کمه اوتاوان ئے ډیر وی- اوپه دے باندے دکلام الله نه دا آیت کریمه دلیل دے:

﴿قل فیہما اثم کبیر ومنافع للناس﴾

(په دے شرابو او جواری کبے ضررونه ډیر او فائده کمه دی) که صرف دیوشی فائده ته نظر اوکړے شی، نوپه شرابو کبے بیا څه نا څه فائده شته، دغه شان جواری کبے هم څه لږه فائده شته، لیکن کله چه ددے تاوان ډیر او فائده کمه ده، الله رب العزت دا حرام او گرځول-

نوددے څیزونو (نسوار، سگریټ، چرس، افیم وغیره) نه دشرنه ډک دی او فائده هم نه لری ځان ساتل په طریقہ اولی سره پکار دی، او خپل ځان، اولاد او معاشره ددے قسم آفتونو نه لرے ساتل ضروری دی-

اعتباری (عقلی) دلیل

په حرمت د افیونو، چرسو، اونور نشه آور څیزونو باندے نو ټول مسلمانان (بلکه کفار هم) په دے خبر متفق دی چه ددے مسکراتو او مخدراتو اگرکه څه ناڅه فائده هم شته لیکن ددے چه کوم تاوان دے دهغه په مقابله کبے ئے فائده بالکل کمه ده، اودداسے شی په باره کبے چه فائده ئے کمه او ضرر ئے زیات وی قرآنی اصول دادی چه دهغه نه اجتناب اوکړے شی، اودغه لږے فائده لږه په مقابله ددغه عظیم ضرر کبے هیڅ اعتبار نشته-

دشرابو او جواری دنفع او نقصان په باره کبے الله فرمائی:

﴿قل فیہما اثم کبیر ومنافع للناس﴾

(په دے کبے لویه گناه (ډیر ضرر) او لږے فائده دی خلقو دپاره)- ددے په وجه دانسان بدن اوصحت ته، دانسانانو معاشرے ته، دهغوی مال ته سخت تاوان رسیږی-

اوکوم شے چه دومره تاوانی وی نودټولو عقلاؤ په نیز دهغه نه ځان ساتل واجب وی، دے وجه نه کفار هم ددے قباحت اوبدی په خپلو کتابونو، مجلاتو، اخبارونو اونورو نشریاتو کبے وخت په وخت ذکر کوی-

کل مایورث الفتور والخدر فی الاطراف، وهذا الحديث ادل دليل على تحريم الحشيش وغيرها من المخدرات فانها ان لم تكن مسكرة كانت مفتره مخدره.

(فتاویٰ عزیزى ص ۲/۱۲۰، للشاه عبد العزيز الدهلوی)-

(افیون حرام دی یاخو په دمه وجه چه دانبنکاره ضرر بدن ته ورکوی لکه دده تفصیل په علم طب کښه راغله دمه، اویا په دمه وجه چه داپه بدن کښه سستیا او تخدیر پیدا کوی، او امام احمد په خپل مسند کښه او امام ابوداود (په خپل سنن) کښه د ام سلمه نه روایت کړیده چه : رسول الله ﷺ دهر نشه آور اوسستیا پیدا کونکی خیزنه منع فرمایلې ده۔ قسطلانی په (المواهب) کښه فرمائی :

علماء وئیلی دی چه مفتر هرغه شی ته وائی چه سستیا او خمار کیدل پیدا کوی په لاسونو اوخپو کښه، اودا حدیث په ټولو دلیلونو کښه غت دلیل دمه په تحريم دبنگو وغیره نشائی خیزونو باندې، وله چه که داخیزونه نشه پیدا هم نه کړی، نو سستیا اوخمار کیدل خو خامخاه پیدا کوی)-

۴ - شیخ عبد القادر الرافعی فرمائی :

کم رأیت فی تبیین المحارم من باب الخمر والمیسیر ما

د علماء کرامو اقوال

۱ - درمختار کښه دی :

ويحرم اكل البنج والحشيش والافيون ، لانه مفسد للعقل ويصد عن ذكر الله وعن الصلاه الخ (شامی : ۳۲۵/۵)-

(دبنگو، چرسو او افیونو خوراک حرام دمه، حکه داعقل خرابوی اوانسان دالله تعالی دذکر اومانخه نه بندوی)-

۲ - مجمع البرکات کښه دی :

ولا يجوز اكل البنج والحشيش والافيون وذلك كله حرام، لانه يفسد العقل كذا في الجوهره-

(مجموعه الفتاوی ۲/۲۸۸)-

(دبنگو، چرسو او افیونو خوراک جائز نه دمه اوداتول خیزونه حرام دی، وله چه داعقل خرابوی دغسه په جوهره کښه هم دی)-

۳ - علامه شاه عبد العزيز فرمائی دی :

والافيون محرم اما لانهم سم يضرر ضرراً بيناً في البدن كما هو مشروح في الطب واما لانه مفتر مخدر وروی احمد فی مسنده و ابوداود عن ام سلمة انه ﷺ نهی عن كل مسكر ومفتر، قال القسطلانی فی المواهب : قال العلماء : المفتر

۵ - فتاوی دیوبند (۲۱۵/۱۲) کنبے دی :

د شرابو او بنگو يو شان حکم دے۔

حافظ ابن حجر فرمائی :

شراب په لغت کنبے دانگورو شیرم ته او په شریعت کنبے

هر نشه را وستونکی شی ته شراب وائی۔

(فتح الباری (۱۰/۳۵، ۴۶، ۱۰۰، ۳۸/۱)۔

۶ - فتاوی کاملیه ص (۲۷۰) کنبے دی :

ولا يجوز اكل الحشيشة والافيون وذلك كله حرام۔

(چرس او افیون خوړل جائز نه دی بلکه د ټول حرام دی)۔

۷ - الجوهره النيرة (۲/۲۷۰) د العلامة ابو بکر بن الحداد اليمنى

کنبے هم دغه شان عبارت دے۔

۸ - شيخ الاسلام ابن تيمية فرمائی :

چرس حرام دی او خوک چه چرس او خبني هغه ته به هم

داسه حد ورکول شی لکه خنگه چه شرابی ته حد ورکول

شی، بلکه داد شرابو نه زیات خبیث دی حکه دا عقل او

مزاج دواړه خرابوی اوسړی کنبے خنثی مشکل کیدل او

دیوث وال پیدا کوی، اودا په هغه خه کنبے لفظاً اومعنی

داخل دی کوم نشه آور خیزونه چه الله اود هغه رسول ﷺ

حرام کړیدی۔

نصه واما الافيون فهو حرام عند محمد قليه و كثيره، وقال في

السراج والوهاج : الافيون حرام ولا يقيد حرمة بقول احد

وهو الظاهر لانه مضر بالبدن وكل شئ يضر به فهو حرام

وكذا يسيء الخلق ويضعف العقل۔

(حاشية الشامى ۴۱/۲)۔

(دتبیین المحارم په باب الخمر والميسير کنبے دا راغلی

دی : هر چه افیون دی نو په نیز دامام محمد باندے لږ او ډیر

دواړه ئے حرام دی، او په (السراج الوهاج) کنبے وائی : افیون

حرام دی اوددے حرمت دچا په خبره باندے نشی مقید

کولے، او همدا خبره بنکاره ده، وله چه دابدن ته ضرر رسوی

او هر هغه شے چه بدن ته ضرر رسوی نو هغه حرام وی،

دغه شان افیون اخلاق خرابوی او عقل کمزورے کوی)۔

دامام محمد په نیز چه خه شی زیاته حصه نشه راولی

دهغه کم هم حرام دی (شامیه : ۲۲۵/۳)۔

علامه ابن حجر فرمائی :

هر نشه را وستونکے شے حرام دے۔ (۳۸/۱۰)۔

بحر الرائق (۲۴۸/۳) کنبے دی :

السكر في شراب حرام

(نشه په هر مشروب کنبے حرامه ده)۔

(السياسة الشرعية)

دارنگه شيخ الاسلام په خپله فتاوى (٢٢٢/٣٤) كښه فرمائى: چرس ملعون دى او ددې څښونكې هم ملعون دى او څوك چه دې ته حلال وائى هغه هم ملعون دى.

٩ - علامه ابن القيم هم دخپل استاد په شان داسه فرمائى:

ان الخمر يدخل فيها كل مسكر مائعا كان او جامداً عصيراً او مطبوخاً.

(دشرابو په حكم كښه هر نشه آور څيز داخل دى برابره خبره ده كه هغه نرم وي او كه كلك، خام وي كه پوخ، او په دې كښه (لقمة الفسق والفجور) يعنې چرس هم داخل دى، اودا ټول په نص درسول الله ﷺ باندې شراب دى، ځكه هغه فرمائى چه هر نشه آور څيز شراب دى).

(اوگوره: فقه السنة: ٣٤٧/٢).

١٠ - استاد سيد سابق په (فقه السنة: ٣٤٧/٢) كښه د شيخ الاسلام ابن تيمية او علامه ابن القيم د حوالو ذكر كولو نه روسته ليكلې دى:

وماقاله شيخ الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم وغيرهما من العلماء هو الحق يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفوس،

واذ قيد تبين ان النصوص من الكتاب والسنة تناول الحشيش فهي تتناول ايضاً الافيون الذى يعنى العلماء انه اكثر ضرراً ويترتب عليه من المفساد مايزيد على مفساد الحشيش كما سبق عن ابن البيطار.

(كومه خبره چه شيخ الاسلام اودهغه شاگرد اونورو علماؤ كړيده همدا هغه حقه خبره چه دليل همدې طرفته راهنمائى كوى، اوزره ورباندې مطمئن كيږي، اولكه څنگه چه نصوص دقرآن اوسنت چرسو ته شامليږي نودغه شان افيونو ته هم شامليږي او علماؤ ويلى دى چه افيون ډير ضررى دى دچرسو نه ، اوپه افيونو كښه دچرسونه زيات مفساد دى، دارنگه دا نصوص هغو ته اونورو څيزونو ته هم شامل دى چه اوس پيدا شويدي، او پخوا نه وو ځكه داهم لكه دانگورو دشرابو غونته داسه دى چه عقل پتوي).

اوبياروسته فرمائى:

(څوك چه ددې نه يو شه هم جائز گنږي، نوداپه الله رب العزت باندې دروغ جوړوي، اوياپه الله باندې هغه څه وائى چه دهغه علم ورته نشته، اومخكښې ذكر شو چه بعضه احناف علماؤ فرمائيلې دى: چه څوك چرسو ته جائز وائى

هغه زندیق او مبتدع دے۔

اوڅوڪ چه چرسو ته جائز وائی په دے باندے زندیق او مبتدع جو پېړی نو څوڪ چه دے مخدراتو ته جائز وائی سره ددے نه چه ډير زيات ضرری اوفسادى دى، نو په طريقه اولى باندے به زندیق او مبتدع جو پېړى، اوشريعت به داضررى خيز څنگه جائز كړى، سره ددے نه چه ددے ضرر دتول اُمت په اخلاقو، صحت، مال، افرادو اواجتماع باندے دے، اوشريعت مطهره ددے دپاره راغله دے چه مصالح ډير كړى اومفاسد ختم كړى۔

دارنگه هغه فرمائى:

كوم خيزونه چه عقل ختموى دشرابو نه بغير لكه چرس او نو مخدرات شو نودا حرام دى ځكه داهم نشه آوردى۔

١١ - صاحب د سبل السلام په شرح د بلوغ المراد كښه

فرمائىلى دى:

انه يحرم كل مسكر من اى شىء، وان لم يكن مشروباً كالحشيشة.

(هرهغه شے چه نشه راوولى هغه حرام دے اګرکه هغه دڅښلو نه وى لكه چرس شو)۔

١٢ - امام ذهبى په خپل كتاب الكبائر ص (٨٦) كښه

فرمائى:

فصل: والحشيشة المصنوعة من ورق القنب حرام كالخمر يحد شاربها كما يحد شارب الخمر وهى اخبث من الخمر.

(چرس هم لكه د شرابو غونته حرام دى، او ددے څښونكى ته به حد وركولے شى څنگه چه د شرابو څښونكى ته حد وركولے شى، بلكه چرس د شرابو نه هم زيات خبيث دى، ځكه عقل اومزاج دواړه خرابوى، اود سړى نه خنى مشكل جوړوى اونورے خرابيانے په بدن كښه پيدا كوى، اوشراب او چرس دواړه انسان لره دالله تعالى د ذكر او مانځه نه منع كوى، او كومو بعضو متاخرينو علماؤ چه ددے په حد كښه توقف كړے هغه مرجوح قول دے)۔

شيخ الاسلام ابن تيمية بعينه همدا خبره كړيده، لكه مخكښه مونږ دهغه قول ذكر كړو۔

١٣ - ابن الحجر الهيثمى په خپل كتاب الزواجر ص (٢١٢/١) كښه فرمائلى دى:

(يوسلو اويایمه (١٧٠) گناه: چرس او افیون او بهنگ خوړل، اودا ټول خيزونه نشه راوولى، اومرا د په نشه سره دلته عقل پتول دى او دا نه دى مراد چه مستى راوولى

حکمه داقسم نشه هغه نشه آور خيزونه راوولی چه هغه نرم
(وی)۔

اوکله چه داپته اولگیده چه داتول نشه پیدا کونکی دی
نو ددے استعمال داسے گناه کبیره اوفسق دے څنگه چه د
شراب څنبیل گناه کبیره اوفسق دے، اوکوم وعیدونه چه
دشراب خور په باره کنبے راغلی دی هغه وعیدونه ددے
نورو نشه آور خيزونو په باره کنبے هم دی حکمه چه ټول په
غلت کنبے سره شریک دی۔

(اوگوره: فتاوی الدین الخالص (۳۸۸/۲) للشیخ ابی
محمد امین الله حفظه الله)۔

۱۴ - الشیخ عبد المجید مفتی الدیار المصریه فرمائی:
ولا یشک شک ولا یرتاب مرتاب ان تعاطی هذه المواد حرام۔
(په دے خبره کنبے به هیڅو شک اوتردد اونکړی چه
ددے (نشه آور) موادو استعمال حرام دے)۔

(اوگوره: فقه السنه)۔

۱۵ - دکتور یوسف القرضاوی په خپل کتاب: الحلال
والحرام ص (۷۵) کنبے فرمائی:

د شرابو د جملے نه دا مواد مخدره هم دی: چرس،
کوبائین، افیون اوداسه نور۔ اوبیا روسته یوه قاعده ذکر

کوی چه هرښه انسان ته ضرر ورکوی نو دهغه خوراک
څنباک حرام دے، لکه رقم طراز دے:

فان المسلم ليس ملك نفسه وانما هو ملك دينه وامته وقال
لان الله تعالى قال: ولا تقتلوا انفسكم، ملخصاً۔

يعني: مسلمان به ضرری څيز حکمه نه استعمالوی چه
دے دخپل ځان مالک او واکدار نه دے بلکه دے دخپل دین
او اُمت مملوک دے، اوپل حکمه چه الله تعالی فرمائی دی
:خپل ځانونه دبتاهي کندی ته مه غورزوی!

۱۶ - دکتور وهبة الزحيلي فرمائی:

اوهر هغه شے حرام دے چه عقل زائله کوی لکه چرس،
بهنگ او افیون حکمه دے کنبے ضرر پروت دے او حدیث
کنبے راځی: لا ضرر ولا ضرار فی الاسلام، وقال ايضاً: لا
ضرار فی الاسلام. انظر الارواء۔

يعني: په اسلام کنبے نه خپل ځان ته ضرر ورکول شته
اونه بل ته ضرر ورکول شته۔

(الفقه الاسلامی وادلته: ۱۶۶/۶)۔

۱۷ - حکيم محمد طارق چغتائی په خپل کتاب سنت
نبوی اور جدید ساینس (۲۵۳/۱) کنبے فرمائی:

اسلام کنبے ټول نشه آور خيزونه شراب، افیون، چرس،

بهنگ وغيره حرام گرځول شويدي برابر خبره ده که دهغه مقدار ډيرو او که کم يوشانته حکم لري۔

١٨ - الملخص الفقهي (٤٦١/٢) کښي صالح بن فوزان بن عبد الله فرمائي:

ولا يحل من الاطعمة ما فيه مضرة كالسم والخمر والحشيشة والدخان التبغ لقوله تعالى: (ولا تلقوا بايدكم الى التهلكة، فالآية الكريمة تدل على تحريم اكل او شرب كل ما فيه مضرة مع ادلة اخرى تدل على تحريم الاطعمة والاشربة الضارة للعقول والابدان.

(هغه خوراک، څښاک چه په هغه کښي ضرر وي لکه زهر، شراب، چرس، چيلم، سگريټ وغيره حرام دي ځکه الله تعالي فرمائي: ځان په زوره هلاکوي مه! دا آيت کریمه اوددې په شان نور دلا تل دليل دي په دې چه دهرهغه شي خوراک، څښاک حرام دي چه انسان ته ضرر ورکوي، عقل او بدن خرابوي)۔

١٩ - فتاوى هيئه كبار العلماء (٧٤٨/٢) کښي دي:

التدخين وشرب التبغ على اي كيفية حرام لان ذلك من الخبائث.

(سگريټ نوشي او چيلم څښل په هره طريقه چه وي

حرام دي، ځکه چه داپه خبائثو کښي شمار دي)۔
دغه شان فرمائي:

شرب السجار والشيشة حرام لما في ذلك ضرر وقد قال النبي ﷺ: لا ضرر ولا ضرار، ولانهما من الخبائث وقد قال الله تعالى: ويحرم عليهم الخبائث.

٢٠ - علامه علي طنطاوي په خپله فتاوي ص (١١٧) کښي فرمائي:

وقد اجمع الناس من مسلمين وغير مسلمين ممن له علم وله خبرة على ان الدخان مؤكد ضرره معدوم نفعه وان من المصلحة منعه ومحاربهته۔

(مسلمان دي که غير مسلم چه علم او تجربه والا وي دهغوي په دې خبره اتفاق دي چه په سگريټ نوشي کښي ضرر جوخت دي او فائده ئي نشته، او مصلحت په دې کښي دي چه په دې باندې پابندي اولگول شي اوددې په خلاف جنگ اوشي)۔

٢١ - دكتور دانيال ايچ كرس، چه په امريکه کښي

د اعصابي بيماريانو متخصص دي په خپل کتاب: (الدخينة في نظر الطبيب) کښي چه (الزهرة) عربي ته ترجمه کړي ليکي:

ان دخان التبغ یحتوی علی مالا یقل عن تسعة عشر نوعاً من السموم وان کلاً منها له مفعول قتال (ص: ۳۲)۔

۲۲ - دار العلوم اکوړه خټک نه هم ددې دحرمت فتوی شائع شوی چه دهغه نوم دې: دافيونو تجارت دشریعت په رنړا کبې۔

تنبیه: دعلماؤ اقوال په دې وجه پیش کړې شو چه خوځ دې خيزونه ته جائز وائی هغه عام طور سره دعلماؤ اقوال پیش کوی، که نه وی نو مونږ ته دالله اودهغه درسول ﷺ دقول په موجودگي کبې دهیچا دقول او عمل ضرورت نشته، اونه دهغه درسول ﷺ د خبرې په مقابل کبې دچا خبره معتبره ده۔

هوتے ہوئے مصطفیٰ کی گفتار مت دیکھ کسی کا قول وکردار اودا اختلاف ددې خبرې دلیل نه دې چه گنې دا مختلف فیہ مسئلہ ده، او دواړو جانبینو باندې به ملامتیا نه وی، ولے که چرې صرف دچا اختلاف کول دلیل دجواز او نه جواز شی نو بیا دا کومه یوه قطعی مسئلہ ده چه په هغې کبې اختلاف نشته، اختلاف خو خلقو دالله په باره کبې هم کړیدې، درسول الله ﷺ په باره کبې هم، دقرآن کریم په باره کبې هم، دقیامت په باره کبې هم، نو بیا په کارده

چه دې کبې خوځ اختلاف کوی بقول شما هغه هم قابل ملامتیا نه وی! کما لا یخفی علی من له عقل وهدایه ولیس له غوایه !!

ددې آیتونو او حدیثونو او آثارو او اقوالو دعلماؤ نه معلومه شوه چه شراب هر نشه راوستونکی شی ته وئیلے شی، اودا دجمهورو فقهاء او محدثینو اتفاقی خبره ده۔

امام شافعی، امام مالک، امام احمد بن حنبل او جمهور محدثین شراب عام گنړی، دغه شان اهل لغتو علماؤ لکه صاحب قاموس وغیره هم عموم ته ترجیح ورکوی۔
(اوگوره فتح القدير (۲۳/۹) البحر الرائق (۲۱۷/۸) تقریرات الرافعی (۳۱۳/۲)۔

په احناف علماؤ کبې هم دامام محمد په نیز شراب هر نشه راوستونکی شی ته وئیلے شی، فقهای احناف هم د امام محمد په قول فتوی ورکوی، لکه علامه شامی دلسو کتابونو حواله لیکی او فرمائی:

والفتوی فی زماننا بقول محمد رحمه الله.

(زمونږ په زمانه کبې فتوی په قول دامام محمد ده)۔

(شامی: ۳۲۳/۵)۔

مولانا عبدالحی صاحب په خپله فتاوی کبې د خزانه

المفتين، مجمع البركات، مجمع البحرين، تبين الحقائق، فتاوى بزازيه، خلاصة الفتاوى، شرح الوقايه، نهايه، عنايه، الواقعات او نورو كتابونو حوالو ذكر كولو نه پس فرمائى: چه داتول علماء وائى چه فتوى دامام محمد په قول ده۔
(مجموعه الفتاوى: ۲/۲۳۲)۔

او دا حديث: الخمر ما خامر العقل، او: كل مسكر خمر، اوددې په شان نور حديثونه ئې مؤيد دى۔

دارالعلوم حقانيه نه يوه فتوى شائع شوه هغه كښې هم دى چه په مسكراتو كښې فتوى دامام محمد په قول ده (ص: ۳۱)۔

په دې وجه ټول قسمونه دنشه آورو خيزونو لكه چرس، افيون وغيره دشريعت په رنړا كښې دشرابو په شان حرام دى، او كوم احكام چه دشرابو دى همدغه احكام دافيونو او چرسو هم دى۔

د افیونو تجارت

دافيونو او نورو نشه راوستونكو خيزونو

استعمال او كارو بار او تجارت كول حرام دى

ټولو مسلمانانو ته معلومه ده چه نشه نشه راوستونكى خيزونه په معاشره كښې دې شماره جرمونو او بد اخلاقو سبب دې، نو ځكه دشريعت په نظر كښې ددې خرڅول او ددې كارو بار كول حرام دى، دې دپاره چه د معاشرې نه دا گند بلاء ختمې شى اوددې قسم گناهونو قلع او قمع اوشى، او ددې په تحريم باندې قرآن، سنت، داهل علمو او اهل طب اقوال او عقل ټول واضح دلائل دى۔

(۱) - اول دليل: د قرآن كريم نه

قال الله تبارك وتعالى:

﴿ولا تعاونوا على الاثم والعدوان﴾ - [مائده: ۷]۔

(دگناه اوزياتى په كار كښې ديوبل سره تعاون مه كوى)

نوهركله چه چرس، افيون اونور نشه آور خيزونه حرام

شو، نوددې کرکيله، خرخول، اخستل او تجارت کول ټول حرام دی، ځکه چه دې ټولو صورتونو کښې په گناه باندې مدد او تعاون کول راځي، چه په مذکوره نصِ قطعی سره حرام دې۔

(۲) - دویم دلیل :

قال الله تعالى :

﴿ولا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل .....﴾ الآية .

(خپل مینځ کښې خپل مالونه په باطله طریقه مه خورئ)

په باطله طریقه د مال خورلو دوه صورته دی :

۱ - دظلم، غلا، خیانت او غصب په طریقه دچانه مال واخستلې شی، او هغه استعمال کړې شی۔

۲ - دچانه مال په داسې طریقه واخستلې شی چه هغه شرعاً منع وی، لکه چانه مال په جوارئ اخستل، دسود په طریقه اخستل، دشرابو خرخولو په ذریعه یا ددې نه علاوه دنورونشه آورو خیزونو په ذریعه باندې مال حاصلول شو، نو په دې دویم صورت باندې مال اخستل هم حرام دی اگرکه دهغه بل کس رضای۔

(۳) - دلیل :

رسول الله ﷺ ارشاد فرمائیلې دې :

ان الله اذا حرم على قوم اكل شيء حرم عليهم ثمنه .

(مسند احمد (۱/۲۴۷) ابو داود (۲/۱۳۷)

(بیشکه الله تعالی چه کله په یو قوم باندې دیو شی خوراک حرام کړي، نو په هغوی باندې دهغه (حرام شی) قیمت (روپي، پیسې) هم حراموی)۔

په یو بل روایت کښې داسې دی :

ان الذی حرم شربها، حرم بیعها .

(مسلم، موطا امام مالک، نسائی ۲/۲۳۰، مسند احمد ۱/۲۴۴)۔

(هغه ذات چه ددې څښلې حرام کړیدی، ددې اخستل خرخول ئې هم حرام کړیدی)۔

۴ - دلیل :

وعن انس رضی الله عنه قال : لعن رسول الله ﷺ فی الخمر عشرة : عاصرها ومعتصرها وشاربها وحاملها والمحمولة اليه وساقبها وبائعها واکل ثمنها والمشتري لها .

(رسول الله ﷺ د شرابو په حقله لسو کسانو باندې لعنت وئیلې دې : دهغه په جوړونکي، دهغه په نچوړونکي، دهغه په څښونکي، دهغه په وړونکي، چاله وړل کيږي، دهغه په څښوونکي، دهغه په خرخونکي، دهغه په روپو خوړونکي، دهغه په خرخونکياو چا دپاره

او خرخول ټول حرام کړيدی۔

امام نووی ددې حديث په شرح کښه ليکلی دی :

قال القاضي : تضمن هذه الاحاديث ان مالا يحل الله الانتفاع لا جوز بيعه وانه لا يحل اكل ثمنه.
(شرح النووي : ۲۳/۲).

(قاضي فرمائی : په دې درې احاديثو کښه (کوم چه ده ذکر کړيدی) دا مضمون راغله دې چه دکوم شی نه فائده اخستل الله تعالی حلال کړی نه وی دهغه خرخول او دهغه پیسه خوړل جائز نه دی)۔

تفسیر قرطبي (۱۶۷/۶) کښه دی :

وفيه دليل على تحريم بيع العذرات وسائر النجاسات، وما لا يحل اكله.

(په دې کښه دليل دې په دې خبره چه دگندگي اود نور نجاستو ، دغه شان دهغه څه چه حلال نه وی خرخول اخستل جائز نه دی)۔

علامه شامی ليکلی دی :

د نشه آور خيزونو تجارت حرام دې، او په دې باره کښه فتوی دامام محمد په قول ده (شاميه : ۳۲۳/۵)۔

دامام محمد په نيز دټولو نشه پيدا کونکو خيزونو

چه داخرخول شي په هغه باندې لعنت فرمائيلى دے)۔

۵ - دليل :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال :
ان من حبس العنب ايام القطاف حتى يبيعه لمن يتخذه
خمرًا فقد تقحم في النار.

(ابن عباس روایت کوی، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلى :

کوم سرپه چه دانگورو د شوکولو په وخت هغه په دې
غرض ذخيره کړی چه داپه شراب جوړونکی باندې ورخرخ
کړی، نوبيشکه دا سرپه په اور کښه داخل شو)۔

نوددې حديث نه په طور د اشاره النص سره دا معلومه
شوه چه دچرسو او افیونو کرکيله ددې غرض دپاره حرام
ده، سره ددې نه چه انگور په خپل ذات کښه يو حلال
نعمت دې، نو کوکنار کرل به څنگه جائز شي، چه ددې
اصل ذات مردار او حرام دې !!

۶ - وعن جابر قال قال رسول الله ﷺ :

ان الله حرم بيع الخمر والميتة والخنزير والاصنام.

(بخاری : ۲۹۸/۱)۔

(جابر روایت کوی، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائيلى :

بیشکه الله تعالی شراب، مرداره، خنزیر، اوبتان اخستل

تجارت حرام او منع دے اود ټولو فقهاؤ فتوی دامام محمد په قول ده۔ (مجموعه الفتاوى : ۲/۲۳۲)۔

علامه عبد الحی لکهنوی لیکلی دی چه دخشخاشو ددانو نه افیون ویستل او خرخول حرام دی۔ (مجموعه الفتاوى : ۲/۲۵۶)۔

بل خائے لیکلی : دافیونو تجارت نه دے جائز۔ (مجموعه الفتاوى : ۲/۲۳۲)۔

د دار العلوم دیوبند مفتی محمود حسین دیو سوال په جواب کنبه لیکلی دی : دافیونو تجارت مکروه تحریمی دے۔ (اوگوره : فتاوی محمودیه (۱۳/۳۵۳)۔

استاذ سید سابق صاحب فرمائی :

ان زراعة الحشيش والافيون لاستخراج المادة المخدرة والا تجار فيها حرام بلاشك. (فقه السنة : ۲/۳۴۹)۔

(بیشکه چه دچرسو او افیونو کرکیله ددے لپاره چه مواد مخدیره ترینه جوړ کړی حرام دی، اوددے تجارت کول هم بلاشکه حرام دے)۔

اوهمدا خبره مفتی الديرار المصریه الشيخ عبد المجید سلیم هم کړے ده۔

(اوگوره : فقه السنة (۲/۳۴۹)۔

علامه عبد الرحمن الجزيری لیکلی :

دعلماء کرامو په دے مسئله کنبه اتفاق دے چه چرس او خشخاش کرل حرام دی حکه ددینه نشه راوستونکی خيزونه تيارولے شی۔

(اوگوره : الفقه على المذاهب الاربعة (۵/۴۰)۔

دغه شان دچرسو او افیونو نه علاوه نور نشه آورو خيزونو تجارت هم حرام دے، اودا اگرکه په ظاهره ددے خيزونو تجارت دے لیکن داپه اصل کنبه دانسانانو دارواحو، اود اخلاقو خرابولو تجارت دے۔

(الفقه على المذاهب الاربعة : ۵/۴۰)۔

فتاوی حقانیه (۶/۴۳۵) کنبه ئے دافیونو کرل او اخستل خرخول ناجائز گنرلی۔ (دافیون کرلو حکم) په عنوان سره لیکلی :

سوال : افیون کرل دشریعت په نقطه نظر سره څه حکم لری ؟

جواب : افیون یو داسه شے دے چه دهغه نه په دے زمانه کنبه خطرناک او مهلك ترین نشه آور خيز یعنې هیروین جوړولے شی چه دهغه نه پوره دنیا تباھی او بربادی کنبه

گيره ده، اوددې مضر محض کيدو باندې اقوام عالم متفق دی۔

ددې وجه نه ددې په کرلو، ددې دخرخولو او اخستلو په جواز باندې څه خاص دلائل نه ملاويږي بلکه عام اقوال ددې دحرمت تائيد کونکي دي، بيا هم که چرې دافيون استعمال ددوائی پورې محدود وي يا دافيونو تخم (خشخاش) حاصلول مقصود وي نو دضرورت مطابق په محدود انداز کې ددې ذکرلو گنجائش پيدا کيږي، مگر په معاشره کې ددې نيت ډير کم پيدا کيږي۔

زه وائم: روسته ذکر کيږي چه آيا دپته ضرورت شته که نه!

مفتي عزيز الرحمن صاحب ديو سوال په جواب کې ليکي:

په گاډي اوموتېر کې افیون اوږل او په هغه مزدوري اخستل جائز نه دی۔ (عزيز الفتاوى: ۶۶۷/۱)۔

ددارالعلوم حقانيه نه هم يوه فتوى دافيونو په موضوع باندې شائع شوه اوپه هغه کې ددې دا ثابته کړې چه دافيونو کرل، ددې اخستل خرخول ټول حرام دی۔

(اوگوره دافيونو تجارت دشریعت په رنړا کې ص (۷)۔

فتاوی حقانيه (۴۵/۶) کې دې:

افیون، چرس، بهنگ، هروئين دنشه راوستلو په وجه حرام دی لهذا دحرام شی قیمت اوپه گناه باندې دمدد کولو په وجه ددې د اخستلو خرخولو نه ځان ساتل پکاردی، ځکه ددې خيزونو نه دانسان دين اودنيا برباديږي۔

دغه شان په (۴۳۶/۶) کې ديو سوال په جواب کې دې بهنگ چونکه دنشه راوستونکو خيزونو دجمله نه دې، نوددې وجه نه ددې خرخول، ددې اخستل، دغه شان ددې کرل شرعاً ناجائز دی۔

فتاوی کاملیه ص (۲۰۷) کې الشیخ محمد کامل بن مصطفى الطرابلسی فرمائی:

اتفق مشائخنا ومشائخ الشافعی علی تحريم الحشيش وافتوا باحراقه وامر بتاديب بائعه والتشديد علی آكله، فهو زنديق مبتدع.

(زمونږ اود مشائخ شافعیو په دې خبره اتفاق دې چه چرس حرام دی، اوپه دې چه دوی فتوی ورکړې په سزولو دهغه اوپه دې چه څوک دې لره خرخوی نو هغه له دې ادب ورکړې شی، اودوی ددې په خوړونکي باندې دسختیې اظهار کړیدې، چه دازندیق اوبدعتی دې)۔

افيون په دوائی کي استعمالول

افيون او نور نشه آور مواد د دوائی

په طور استعمالول هم نه دی جائز

په دمه خبره دلائل دادی:

۱- عن ابی الدرداء قال: قال رسول الله ﷺ: ان الله انزل الدواء وانزل له الدواء، وجعل لكل داء دواء، ولا تداواوا بحرام.
(رواه ابو داود (۳۸۵/۲) وكذا في المشكاة).

(ابو الدراء) نه روایت دمه، رسول الله ﷺ ارشاد فرمائیلے دمه: الله رب العزت بیماری هم پیدا کړیده اودهغه دپاره ئے دوائی هم پیدا کړیده، اوهغه دهرمه بیماری دپاره دوائی مقرر کړیده، نو تاسو په حرامو باندې دوائی مه کویئ۔

(وسنده حسن، انظر الصحيحة: ۱۷۵/۴)۔

۲- وعن ابی هريره رضی الله عنہ قال: نهی رسول الله ﷺ عن الدواء الخبيث.

(رواه الترمذی وابن ماجه)۔

(ابو هريره) نه روایت دمه چه رسول الله ﷺ منع فرمائیلے

فتاوی ثنائیه (۴۰۳/۲) کښه علامه ابو الوفاء ثناء الله امرتسری رحمہ الله (اهل حدیث عالم) دیو سوال په جواب کښه لیکلی دی:

تنباکو چونکه مکروه ه، اس کی بیج کا بھی یہی حکم ه۔

(تنباکو چونکه مکروه دمه، نو دده دخرخولو هم داشان حکم دمه)۔

روستو (۴۰۴/۲) کښه لیکلی:

حقه کو مکروه بھی کہا گیا ه اور حرام بھی بلکہ مباح بھی مگر ترجیح حرمت کو معلوم ہوتی ه۔
(حقه) (چیلیم) ته مکروه، حرام، بلکہ مباح هم وئیلے شویدی مگر راجحه داده چه حرامه ده)۔

فتاوی هیئہ کبار العلماء (۷۳۱/۲) کښه دی:

فی حکم القات والدخان: ولا يجوز بيعها ولا شرائها ولا التجارة فيها وثمرتها حرام وسحت.

یعنے: دده اخستل او خرخول جائز نه دی اونه پکښه نجارت کول جائز دی، اودده پیئسه حرام اوقبیحه دی۔

حرامو خیزونه د دوائی په طور استعمالولو باره کښه د علماؤ اقوال

۱- علامه سیوطی ددے حدیثونو لاندے لیکي :
وهذا حرام۔

یعنے : په حرامو اونشه آورو خیزونو باندے دوائی کول
حرام دی۔ (ابوداود (۲/۲۸۵)۔

۲- علامه ابن نجیم فرمائی :
وان المحرم شرعاً لا يجوز الانتفاع به للتداوی كالخمر.
(البحر الرائق (۶/۱۷۲)۔

یعنے : کوم خیز چه شرعاً حرام وی هغه ددوائی په طور
استعمالول هم حرام دی لکه شراب۔

۳- علامه شامی لیکي :
ان المذهب انه لا يجوز التداوی بالمحرم.
(شامی : ۵/۳۲۰)۔

(زمونږ مذهب دادے چه په حرامو باندے دوائی کول جائز
نه دی)۔

۴- علامه عبد الحی لکهنوی لیکي :

ده دخبیثه (حرامے) دوائی کولو نه)۔

۳- وعن ام سلمة رضی الله عنها عن النبی ﷺ قال :
ان الله لم يجعل الشفاء فيما حرم عليكم.

(اخرجه البيهقي وصححه ابن حبان ، كذا في بلوغ المرام،
وانظر المصنف لابن ابي شيبة (۲۳/۷)۔

(ام سلمه رضی الله عنها نه روایت دے چه رسول الله ﷺ
ارشاد فرمائیله دے : الله تعالى تاسو دپاره په حرامو خیزونو
کښه شفاء نه ده اچولے)۔

۴- وعن ابن مسعود رضی الله عنه قال :
ان الله لم يجعل شفاءكم فيما حرم عليكم.

(ابن مسعود فرمائی : الله تعالى چه پتاسو کوم شے حرام
کریدے په هغه کښه تے تاسو دپاره شفاء نه ده اچولے)۔

ددے مذکورہ حدیثونو نه صفا معلومه شوه چه د حرامو
خیزونو استعمال نه د دوائی دپاره جائز دے اونه د بل خه
دپاره !!

په افیونو دوائی کول جائز نه دی۔
(مجموعه الفتاوی (٢٠٥/١٠)۔

٥ - صاحب هدايه فرمائی:

والاستشفاء بالمحرم حرام. وهكذا في البحر

يعني: په حرام خيزونه بطور دوائی استعمالول حرام دی۔

٦ - په المغنی (٣٢٦/١٠) کښه دی:

لايباح شرب الخمر للتداوى.

يعني: ددوائی په طور شراب استعمالول حرام دی۔

اوبيا روسته حديث ذكر كوى:

عن مخارق ان النبي ﷺ دخل على ام سلمة وقد نبذت نبيذاً في جره فخرج والنبيذ يهدر فقال: ما هذا فقالت: فلانه اشتكت بطنها فنقعت لها فدفعه برجله فكسره وقال: ان الله لم يجعل فيما حرم عليكم شفاء.

دده حاصل معنه داده چه: په حرامو کښه الله تعالى شفا نه ده اچوله۔

٧ - علامه مبارکفوري په تحفه الاحوذی (١٦٠/٣)

کښه فرمائی: په حرامو باندې دوائی کول جائز نه دی، نه

عقلاً او نه شرعاً۔

اوبيا فرمائی:

خوك چه دا وائی چه كه دچا يقين وو چه په دمه حرامه دوائی ښه كيږي نو بياي خورل جائز دی، نو ددوی خبره غلطه ده، ځكه داپه يقين سره وئيل چه دمه سره به ښه كيږي دحلاله دوائی په باره كښه هم نشي وئيل كيده!

٨ - علامه ابن القيم فرمائی:

په حرامو تداوی کول عقلاً او شرعاً منع دی، شرعاً خو ځکه منع دی چه حديث کښه راځي، (ولا تداواوا بحرام) او عقلاً ځکه منع دی چه دده شي ذات خبيث دمه ځکه الله رب العزت چه مونږ باندې دا شه حرام كړيدې دا دوجه دخبث (گندگي) دده شي نه، دده وجه نه ئه نه دمه حرام كړې چه الله مونږ ته يوه سزا راكوي لكه بني اسرائيلو باندې چه به يو شه دعقوبت دوجه نه حراميدلو

﴿فبظلم من الذين هادوا حرمنا عليهم طيبات احلت لهم﴾

نو په دمه باندې دوائی کول نه دی پکار، اودا اگرکه بيماري اثر ختموي ليکن دمه سره سره غت مرضونه پيدا كوي دوجه دخبث او پليتي نه۔

(اوگوره: زاد المعاد للعلامه ابن القيم: (١٤١/٤)۔

زه وايم: دده مثال دادې چه بعضه حكيمان داپه دوائی كښه دقوت باه دپاره استعمالوي نو ديته يو څه وقت فائده

ورکوی لیکن روسته ډیر ضررونه او نقصانونه راولی لکه سرعت انزال، نسیان اوداسه نور شو۔ دغه شان بعضه حکیمان ئے داسهال دپاره هم استعمالوی۔

۹ - حکیم محمد طارق چغتائی په سنت نبوی او جدید سائنس کنبه لیکي: په حرامو خیزونو کنبه شفا نشته۔ اویا روسته لیکي:

نن ول په دویانو کنبه شفا نشته، ځکه دادویان په یورپ اومغربی ممالکو کنبه جوړیږي اودلته راځي، په هغو دویانو کنبه دننه داسه حرام خیزونه موجود وی چه الله تعالی په نیز په هغه کنبه شفا نشته، بلکه وعید او عذاب دے۔

په یوه بله موقعه باندے لیکي:

دحرامو حیواناتو په غوښه، شرابو، وینه، نشه آور خیزونو اوز هر بله دویانو کنبه شفا نشته۔

بیا روسته واقعات راوړي چه مخکنبه ډاکترانو بعضه حرام خیزونه په دویانو کنبه استعمالول لیکن دجدید سائنس په ذریعه معلومه شوه چه دا حرام خیزونه دفائدے په ځائے تاوان ډیر لری، نو ځکه اوس ډاکترانو بعضه حرام خیزونه چه مخکنبه به ئے په دویانو کنبه استعمالول،

پربینودل۔

(اوگوره: سنت نبوی اوجدید سائنس (۱/۳۹۶)۔

۱۰ - فتاوی الاسلامیه کنبه چه دهغه حاصل دادے:

په حرامو باندے دوائی کول جائز نه دی اوحرام دی اودلیل په دے باندے حدیث دابن مسعود رضی الله عنه دے چه رسول الله ﷺ ارشاد فرمائیله دے:

ان الله لم يجعل شفاءكم فيما حرم عليكم.

(الله رب العزت ستاسه شفا په حرامو کنبه نه ده ایښے)۔

رواه البخاری معلقاً وقد وصله الطبرانی باسناد رجاله رجال الصحيح، وابو يعلى واحمد وابن حبان ورجال ابى يعلى ثقات عن ام سلمة، فتاوى اسلاميه (۲/۲۱۰) لابن باز وعبد الرزاق العفیفی وغيرهما).

دغه شان فتاوی اسلامیه کنبه دی (۲/۱۶۵):

ولا يجوز التداوى بالمحرمات لثبوت الادلة الشرعية الدالة على التحريم.

(کوم خیزونه چه حرام دی هغه ددوائی دپاره استعمالول جائز نه دی، ځکه چه ددے په تحریم باندے دلائل شرعیه راغلی دی)۔

دغه شان په (۴/۴۹۹) کنبه هم ذکر کړی۔

۱۱ - فتاوی هیئہ کبار العلماء (۲/۷۳۲) کنبه دی:

يحرم التداوى بشرب الخمر وای شئ مما حرمه الله من الخبائث عند جمهور العلماء.

(د جمهورو علماؤ په نيز په شرابو يا ددے نه سيوا په نور هغه څيزونو سره دوائی کول کوم چه الله حرام کړی دی حرام دی)۔
بياروسته ليکلی:

ومن اباح التداوى من علماء الكوفة فقد قاسه على اباحة اكل الميتة والدم للمضطر وهو مع معارضته للنص ضعيف لانه قياس مع الفارق الخ۔

(د کوفې بعضه علماؤ چه په حرامو سره دوائی کولو ته مباح وئیلی دی نو دای قیاس کړیدی په خوراک دمر دارے اووینے باندے دپاره دمجبور شخص خو داقیاس سره ددینہ چه دنص سره تکرارؤ دے ورسره ضعیف هم دے، ول چه داقیاس مع الفارق دے)۔

١٢ - فتاویٰ نذیریہ (٤١٤/٣) کنبے مولانا سید نذیر حسین دهلوی رحمه الله فرمائی:

په شرابو باندے دوائی کول جائز نه دی ځکه شراب حرام دی او حرامو کنبے شفا نشته۔

دغه شان (٤١٥/٣) کنبے فرمائی:

په حرام اوناپاکو څيزونو لکه شراب وغيره سره دوائی

کول حرام اونا جائز دی، برابره خبره ده که هغه ناپاک شے په خپل حالت پاتے وی یا په دوائی کنبے کله کړمے شومے وی او خپل حالت ئے بدل شومے وی؛ ځکه رسول الله ﷺ په زمانه کنبے هم خلقو دشرابو نه دوائی جوړوله او رسول الله ﷺ منع کړل۔

١٣ - امام شوکانی ددے حدیث: (انه ليس بدواء ولكن داء) لاندے ليکلی:

فيه تصريح بان الخمر ليست بدواء فيحرم التداوى بها كما يحرم شربها وكذلك سائر الامور النجسة او المحرمة واليه ذهب الجمهور۔

(ددے حدیث لاندے چه رسول الله ﷺ فرمائیلی دی: دا دوائی نه ده بلکه بیماری ده، ليکلی چه: په دے کنبے دا خبره په ډاگه بیان شوه چه شراب دوائی نه شی کيدے، نو داد دوائی بطور استعمالول به داسے حرام وی څنگه چه ددے څښل حرام دی، اودغه شان حکم د باقی هر هغه څيزونو دے چه نجس يا حرام وی (چه دا بطور دوائی استعمالول حرام دی) او همدا مذهب د جمهورو علماؤ دے)۔

دغه شان ددے حدیث لاندے چه رسول الله ﷺ فرمائی:

(لا تداواوا بالحرام) يعنى په حرامو سره دوائيمکوي، ليکي :
ای لايجوز التداوی بماحرمة الله من النجاسات وغيرها مما
حرمة الله ولو لم يكن نجساً.
(نيل الاوطار : ۹۳/۹).

(هغه خيزونه چه الله تعالى حرام کړيدي برابره خبره ده
که هغه نجس وي اوکه نه وي هغه ددوائی په طور
استعمالول جائز نه دي).

۱۴- علامه عبدالحی الحنفی فرمائی :

دانه خشخاش کے کھیتی کرنا درست ہے اور اس سے افیون نکالنا اور بیچنا حرام اور افیون
دوائی ملانا اور بچوں کو دینا حرام ہے۔
(مجموعۃ الفتاوی : ۲۶۵/۲)۔

(د خشخاشو د دانے کرل درست دی خو ددے نه افیون
راویستل اور خرخول حرام دی، دغه شان افیون په دوائی
کښه اچول او ماشومانو له ورکول حرام دی)۔

۱۵- شیخ الاسلام ابن تیمیة داخبره ډیره په تفصیل سره
لیکله په خپله فتاوی (۵۶۰/۲۱) دغه شان په الفتاوی
المصریة لشیخ الاسلام ابن تیمیة ص (۵۰۰) کښه فرمائی :
چه په حرامو خيزونو سره تداوی کول حرام دی، او دلیل
ئ دانیول په الله رب العزت دا حرام کړی دی اوس چه

خوک دوائی چه ددے استعمال ددوائی دپاره جائز دے هغه
به دلیل راوړی۔

بیائے سوال رانقل کړے چه دمضطر (مجبوره) کس دپاره
خو دحرامو خيزونو استعمال هم جائز کيږی نو په حرامو
سره تداوی کول په اضطرار او مجبورتیا کښه داخل دی،
لکه يو سرے اوږے وے او مجبوره شی نو هغه له مرداره،
نذر دغیر الله، شراب وغیره هرشے چه وی خوړل جائز دی۔

نو شیخ الاسلام داجواب ورکړے چه صحیح ده چه
داخيزونه دضرورت او اضطرار په وخت کښه استعمالول
جائز دی لیکن دوائی کول خو څه ضروری نه دی لکه
څنگه چه خوراک څښاک کول ضروری دی، اونه په دے
دوائی کښه داضطرار او مجبورتیا څه صورت جوړيږی چه
ددے ډیر وجوه دی :

اول داچه : ډیر مریضان دوائی نه بغیر جوړيږی، په
خلاف دمردارے اونورو حرامو خيزونو خوړلو نه چه داپه
اضطراری حالت کښه خوړلے شی ځکه الله رب العزت
داسه بدن نه دے پیدا کړے چه هغه خوراک ته ضرورت
اونه لری، او په خوراکه دهغه ژوند تیر شی۔

دویم داچه : په وخت دضرورت کښه خوراک کول واجب

دی چه، دے وچه نه دعلماؤ نه نقل دی که خوڪ دلوگے نه مړکيدو اومرداره وغيره ورته ملاويدله او هغه ئے اونه خوړله اومړشو نو دا کس به اور ته داخليږي، او بل طرفته دوائی کول دسره واجب نه دی

او که خوڪ اووائی چه دوائی کول دمرض دپاره واجب دی نو دا دستتو درسول الله ﷺ اود سلفو دعمل نه خلاف فتوی ده، ځکه شریعت کنبه ډیر داسه مثالونه شته چه دهغه نه بښکاره معلومیري چه دوائی کول ضروری نه دی۔

مثلاً رسول الله ﷺ ته یوه بښځه راغله چه دمیرگو بیماری ئے لرله، رسول الله ﷺ هغه ته اختیار ورکړو چه صبر کومے اوتادپاره به جنت وی، او که زه درله دعا اوغورم دروغوالی! نو هغه هغه مصیبت اختیار کړو۔

نو که دمرض علاج کول او هغه لرے کول واجب وے نوبیا هغه ته دا اختیار ورکولو څه معنی!

دغه شان اهل قباء تبه غوره کړے وه۔

دارنگ ډيرو انبياء عليهم السلام مصیبت اومرض غوره کړے وو اوتداوی ئے نه ده کړے، چه یو مثال ئے ایوب علیه السلام دے۔

دغه شان سلفو صالحينو نه هم دانقل دی: مثلاً ابو بکر رضی الله عنه، عمر بن عبد العزيز، ربيع بن خيثم، حسن بصری، ابو درداءؓ اونور ډیر سلفونه نقل دی چه دوی کله بیماران شوی نو علاج ئے ندے کړے بلکه د علاج کولو نه ئے انکار کړے دے۔

نو که چرے علاج کول او دوائی کول ضروری خيز وے نو بیا خوددوی انکار کول د علاج اودوائی نه غلط کار وو۔

دغه شان شيخ الاسلام ابن تيمية ليکلی: چه ماته نه دی معلوم چه سلفو علماؤ کنبه چا تداوی واجب گنرلے وی۔

دریمه وجه: ددے محرمتو استعمالول ددوائی دپاره قیاس کول دی په حالت داضطرار باندے چه دلوگے حالت شو یا دیو سړی په مړی کنبه یو څه نختی وی اود شرابو، مردارے نه سیوا بل څه نه ملاویږي نو داتول حرام خيزونه استعمالول هغه دپاره جائز کیږي،

نو دا قیاس کول، قیاس مع الفارق دے، ځکه چه په حالت دلوگه کنبه مرداره خوړلو یا شراب څښلو سره یقینی ثابته ده چه دے سره انسان مرگ نه خلاصیږي، په خلاف دحرامو دوايانو استعمالول چه په دے کنبه یقین لاشه کومے چه غالب گمان هم نشی کیدے چه انسان دے

ورباندمے روغ شی۔

خلورمه وجه : دیو مرض ډیرے دویانے وی نوکه په یو شی کنبه درته شفا ملاؤ نشی نو پکاردی چه بل اختیار کړی، حکه حدیث کنبه دی :

انزل لكل داء دواء الا الموت

یعنی : دمرگ نه سیوا دهره بیماری دپاره الله تعالی دوائی رالیږله ده، چه انسان ته په هغه شفا حاصلیږی۔

او دا نشی کیدمے چه په حرامه دوائی کنبه دے شفا وی، حکه رسول الله ﷺ چه صادق او مصدوق دے هغه فرمائی :

ان الله لم يجعل شفاء امتی فیما حرم علیها.

یعنی الله تعالی زما دامت دپاره په هغه خیزونو کنبه شفا نه ده اینبه کوم خیزونه ئے چه په دوی حرام کړیدی۔

زه وایم : ددے دواړو حدیثونو یوځائے کولو نه معلومه شوه :

۱- چه الله رب العزت دهره بیماری دپاره دوائی رالیږله ده چه انسان ته په هغه سره شفا ملاویږی۔

۲- په حرامو کنبه شفا نشته، لکه دویم حدیث کنبه ذکر شو نو بیا ولے حلال شه نه استعمالوی !

پنځمه وجه دتحریم د علاج په محرما تو باندے :

داده : چه په دے خیزونو سره اگرکه مونږ ته فائده رسیږی لیکن بیا به هم مونږ دانه استعمالوو اوداپه دوائی کنبه استعمالول حرام وی، حکه مونږ شرعاً منع یو چه دالله رسول ﷺ مونږ ته وئیلی وی چه : (لا تدواوا بحرام) په حرامو خیزونو سره دوائی مکوی۔

(ابو داود : ۳۸۵/۲).

او بل حدیث کنبه ارشاد دے :

نهی عن الدواء الخبیث (بخاری)۔

یعنی : رسول الله ﷺ دحرامه دوائی نه منع فرمائیلے ده۔

نو هر سره دے سترگے او غړوی اوځان سره دے فکر او کړی چه آیا زما فتوی خو در رسول الله ﷺ دحکم او حدیث په مقابل کنبه نه ده ! چه :

(۱) رسول الله ﷺ فرمائی چه خبیث او حرام خیزونو باندے دوائی مکوی !

اودے وائی چه دافیونو کرل اودهغه خرڅول او اخستل جائز دی، حکه ددے نه دویانے جوړیږی !

(۲) رسول الله ﷺ فرمائی چه دے گنده او حرامو خیزونو کنبه شفا نشته !

خبیثه دوائی مه استعمالوی!

الله تعالیٰ په حرامو کبښه شفا نه ده اچوله!

اوس بحیثیت مسلمان ددے نه ځان ساتل ضروری شو

اودا خبره چه بعضے خلق کوی چه حالت دا اضطرار کبښه

ددے استعمال ددوائی دپاره جائز دے، ځکه:

الضرورات تبيح المحظورات

(د ضرورت په وجه حرام خیزونه حلالیږي)

جواب: هاؤ! حرام خیزونه الله رب العزت دا اضطرار په

حالت کبښه جائز کړي، خو اوس اضطرار وائی څه ته؟

اضطرار دپته وائی چه انسان سخت مجبوره شی او بل

شے ورته نه ملاویږي او که استعمال ئے نه کړي نو دځان

خطرہ وی په کبښه لکه دسختے لوگے اوتندے په حالت کبښه

دشرابو، مردارے او خنزیزروا کیدل۔

حال دا چه دا صورت خو دلته نه جوړیږي ځکه دافیونو نه

علاوه نور خیزونه هم شته بل شے دے استعمال کړي،

ضرورت په نورو جلاکو طریقو سره هم دفع کیدے شی۔

او که څوک وائی چه بل شے نشته ددے مرض د علاج دپاره

سیوا ددے نشه آور خیزونو نه نو مونږ ځکه دا حرام شے

استعمالوو، نو دابه دروغ وائی اودا کس به په نص درسول

اودے وائی چه: افیون دبعضو مرضونو دپاره دوائی

شفا ده!!

ددے سماوی وحی سره دادومره ټکراؤ ولے؟

لږ شان په خپل ایمان باندے ویره او خوف هم پکار دے۔

بلکه شیخ الاسلام ابن تیمیة په مجموعة الفتاوى

(۲۷۵/۲۴) کبښه لیکلی: چه څوک ددے حرامو خیزونو

نه شفا حاصلوی اودا ددوایانو په طور استعمالوی نو

دلیل دے په دے باندے چه دده په زړه کبښه دننه مرض دے

ځکه که دے درسول الله ﷺ امتی وے نو دده شفا به

دے حرامو کبښه نه وے، ځکه هغه فرمائی: زما دامت شفا

په حرامو کبښه نشته!!

نو اوس چه یوسرے وائی چه دا افیم په دوایانو کبښه

استعمالیږي نو ځکه افیم کرل، خرڅول، اخستل هرڅا

جائز شو۔

نو بیا درسول الله ﷺ ددے احادیثو سره به څه کوو چه

هغه بار بار فرمائیلی دی: (لا تداووا بحرام)

(ان الله لم يجعل شفاءكم فيما حرم عليكم)

(نهی عن الدواء الخبيث)

یعنې: په حرامو ددوائی مکوی!

الله ﷺ دروغ جن وی دوو وجو نه :

۱- داچه : دے وائی دے کنبے شفاء ده ، اور رسول الله ﷺ فرمائی : په حرامو کنبے شفا نشته، اوکه بالفرض ظاهر فوری طور سره څه روغ هم شی نو بیا به هم په دے دوائی کنبے لس چنده تاوان ورسره وی (کما ذکره ابن القیم).

۲- دویم داچه : دے وائی : بل شه ددے مرض د علاج دپاره نشته، نو ځکه دا نشه آور خیز استعمالوو : نو دا دروغ دی ځکه رسول الله ﷺ فرمائیلی دی : دهر مرض علاج الله پیدا کړیدے۔

اوکه دے وائی چه دوائی خوشه خو ماته نه ده معلومه جواب دادے چه ستا عدم علم ددے دلیل نشی کیدے چه ددے استعمال دے جائز کړی ، خاصکر مخکنبے دشیع الاسلام په عبارت کنبے ذکر شو چه په دوائی کولو کنبه داضطرار صورت هم نه جوړیږی۔

شپږمه وجه : دتحریم د استعمال ددے په دویانو کنبے :

که بالفرض داخیزونه دیو مرض علاج هم وی نو بیا به هم نه استعمالوی ځکه که استعمال ئے نه کړی انسان بیمار پاتے کیږی اوکه استعمال ئے کړی نو انسان مرتکب دحرامو جوړیږی نو مرض به غوره کوی، حرام به نکړی۔

اودا داسه مثال لری لکه نشره (حل السحر بالسحر) یعنی چه یو سپری باندے جادو شومے وی او دے جادوگر ته ځی اودخپل ځان نه جادو په جادو سره لرے کوی نو داکار منع دے په شریعت کنبے، ځکه که یو طرفته داکس روغیږی نوبل طرفته دے مرتکب دحرامو جوړیږی۔

شیخ ابو محمد امین الله حفظه الله فرمائی :

ددے مثال دادے لکه چه یو سپرے وائی زما صحت دے بنه شی اگرکه زما ایمان دے خراب او تباه شی، اوداسه کار کول حرام دی چه دصحت دوجه نه یو انسان خپل ایمان بریادوی، داخو ډیرے خونده انسان دے۔

دغه شان یو بل حدیث کنبے راځی چه یو طبیب صحابی رسول الله ﷺ ته دچیندځه ذکر اوکړو چه دا دوائی دپاره استعمالیږی، نو ددے وژل څنگه دی! رسول الله ﷺ دے منع کړو، چه که ته دوائی ورباندے کومے بیا هم ددے وژل جائز نه دی ځکه داتسبیح وائی۔

(اوگوره: نسائی او مسند احمد وسنده صحیح)۔

نو هرکله چه دچیندځه وژل ددوائی دپاره جائز نه دے حال داچه دچیندځه حرمت دمسکراتو نه ډیر کم دے، نو مسکرات استعمالول به څنگه جائز شی!

د تفصيل دپاره د شيخ الاسلام ابن تيمية فتاوى (۵۶۰/۲۱) دغه شان (۲۷۵/۲۴) ته رجوع او کړئ! چه ډير بنه بيان ئه کړيدى، اودائ په قرآن، حديث او عقل سره ثابتته کړيده چه په نشه آورو او نورو حرامو خيزونو سره دوائى کول حرام دى۔

بل جواب دادى: چه کوم علماء ددې نشه آور موادو استعمال په دوائى کبڼې جائز گنړي هغوى ددې دپاره اضطرار شرط وائى چه يو سرې دومره ضرورت لري چه که دغه دوائى استعمال نکړي نو مړ کيږي، ليکن نن صبا بغير د اضطرار د حالت نه هم دوايانو کبڼې استعماليږي لکه دامعلومه خبره ده مثلاً قوت باه دپاره استعماليږي، اسهال دپاره استعماليږي، ليکن که مونږ داوس زمانه حال ته اوگورو نو په سلو (۱۰۰) کبڼې (۲۰) فيصده دوايانو کبڼې استعماليږي او (۸۰) فيصده ئه دنشه دپاره خلق استعمالوى، نو آيا دغه (۸۰) فيصده خلق چه گناه کبڼې اخته دى په دې کبڼې اکثر مړه کيږي، ټول نشايان خو خپله هم غرق او پرق دى بلکه ځان سره دخپلو بنځو، بچو ژوند هم تباہ کوى۔

آيا په دې کبڼې به هغه څوک نه گناهگار يږي چه دغه

افيون او نور نشه آور خيزونه کړي او مسلمان ورباندې مړکيږي، بے روزگاره کيږي، او خپل ژوند او دخپلو بنځو بچو ژوند ئه تباہ کړو، آيا په دې تباہ کاري کبڼې به ورسره هغه څوک شريک نه وي څوک چه افيون کړي اوددې کاروبار کوى!

جواب به داوى چه ضرور به دوى هم دهغوى سره په دې تباہي کبڼې باقاعده شريک وي۔

آيا په دې کبڼې خويه تعاون على الاثم والعدوان نه وي!
آيا په شريعت کبڼې مصالح مرسله نشته؟
آيا شريعت کبڼې دانشته چه يو شه فى نفسه جائز وي خو چه کله دفساد يا نقصاناتو او گناهونو سبب جوړ شي هغه هم حرام او ناجائز شي، چه اصوليان هغه ته قبيح لغيره وائى؟

آيا شريعت مطهره کبڼې دا قاعده نشته چه:

دفع المفسدة مقدم على جلب المنفعة

هر سرې دې اوگورى چه افيم فائده ډيره کوى که ضرر؟

آيا شريعت مطهره کبڼې قانون دسد الذرائع نشته؟

که داهرڅه وي اويقيناً چه شته دې، نو بيا ولې په دې

باندې عمل نه کيږي!

دغه شان بيا وله لکه دبنی اسرائیلو غونته حیلې او بهانه ددې دتحليل دپاره جوړولې شی؟
مخکنې هم ذکرشو اوبيا هم وایم چه:

که بالفرض ددې نشه آورو خيزونو په تحریم باندې قرآن اوسنت نه ښکاره دلائل هم نه وې نو بيا به هم دشريعت داصولو او قواعدو، اود شريعت دروح او فطري عقل په وجه دا حرام اونا جائز وې، ځکه ټول انسانان دابد او کرکجن گنړی۔

هغه په دې وجه چه دشريعت داصولو نه دامعلومېرې چه ديو شی تاوان ډير اوفائده ئې کمه ده هغه شی استعمالول په شريعت کښې منع دی۔ اوديته وئیلې شی:
دفع المفسدة مقدم علی جلب المصلحة

دغه شان دشريعت يوه بله قاعده هم ده هغه ته وائی:
(سد الذرائع)

چه يوشې فی نفسه بذات خود مباح وی لیکن کله چه هغه دحرامو، گناهونو او فسادونو ذریعه جوړه شی، هغه هم په شريعت مطهره کښې منع دې۔

په دې خبره کښې تفصیل نه کوو، علماء اصول فقه په دې موضوع ډير بحثونه کړيدي چه هغه ته رجوع کولې

شی۔

(اوگوره: الوجيز فی اصول الفقه لعبد الکریم زيدان ص (۲۳۶) تفصيلاً، ارشاد الفحول للعلامة الشوکاني، اصول الفقه للدكتور وهبة الزحيلي، الاحکام للامام ابن حزم وغيره)۔

ټول محدثين اوفقهاء په دې باندې متفق دی: چه دکومو شيانو استعمال په عامو اوقاتو کښې حرام وی، نو دغه شان ددوائی په غرض هم ددې استعمال نه دې جائز برابره خبره ده چه خالص په دې حرامو شيانو دوائی اوشي یا دا حرام شيان دبل څه سره ملاؤ شی اوتداوی پرې اوشي، څه قسم چه وی په دې شيانو علاج کول منع او حرام دی۔

لیکن بعضے علماء په داسې حالت کښې چه چاته سخت مهلك مرض ورپيښ شی اوده نور هر قسمه علاجونه کړې وی اوبيا يو طبيب ورته اووائی چه ستا علاج په شرابو کيږي یا بل حرام شې ورته اوبنائی نو په دې صورت کښې په شرابو اونورو حرامو شيانو سره علاج کول مباح گرځولی دی۔

لکه يو مضطر (ډيره مجبوره) کس دخنزير غوښې خوړلو ته محتاجه شو یا دشرابو په ذریعه هغه شې تير کړي کوم شې په حلق کښې نښتې وياود مړکيدو خطر ه وی، په هغه

خپله مری (حلق) خلاصول مباح دی، لیکن ددے نه دانه ثابتیږي چه ددے حرام خيزونو نه فائده اخستل جائز دی۔
اونن صبا په عامو دوايانو کښه هم نشه آور خيزونه استعمالیږي سره ددینه چه نه اضطرار شته اونه ضرورت بلکه صرف ددے وجه نه ئے استعمالوی چه دیو مرض علاج ورباندے کوی اود حلال حرام غم ورسره نه وی، اوکوم علماء چه دافيونو اونورو نشه آورو خيزونو نه علاج کول جائز گنږي هغوی یو خو شرطونه لږوی لکه ددے بیان دمفتی محمد شفیع صاحب په دے لاندینی عبارت کښه موجود دے هغه فرمائی:

(۱) حالت اضطراری به وی چه دمرگ خطر به وی، دمعمولی تکلیف او مرض داحکم نه دے۔

(۲) دحرامو نه بغیر به بل څه ده ته نه ملاویږي، یا به ملاویږي خو موثر به نه وی۔

(۳) چه دحرامو خيزونو داستعمال په وجه به دمرگ نه بچاؤ یقینی وی لکه یوسرے ډیر اوږدے وی اومردارے نه یودوه نورئ اوخوری عادتاً انسان دمرگ نه ورباندے خلاصیږي۔

اوکه چرے یودوائی حرامه وی دهغه استعمال مفید

معلومیږي لیکن دهغه نه شفا یقینی نه وی نو دهغه استعمال هم نه دے جائز۔

دغه شان لذت حاصلول به مقصود نه وی اود ضرورت نه زیات به ئے نه استعمالوی۔ (معارف القرآن: ۱/۴۲۵)۔

۱۶: خلیل سهارنپوری صاحب په بذل المجهود (۴/۶) کښه لیکي:

والصحيح من مذهبنا جواز التداوی بجميع النجاسات سوى المسکر، جمعاً بين الحديث.

(زمونږ په مذهب کښه صحیح خبره داده چه په هر قسمه نجس شيانو سره دوائی کول جائز دی، سیوا دنشه آورو خيزونو نه، دپاره ددے چه ټول احاديث سره راجمع شی)۔

نو مجوزین حضرات دے اووائی چه دامسکر دی که نه، چه مسکر شو نوبیا خو حنفی مذهب کښه هم ورباندے تداوی نه ده جائز!

۱۷ - مرقات کښه ملاعلی قاری وائی:

ولا يجوز التداوی بالحرام الا ما خصته السنة من ابوال ابل (په حرامو باندے دوائی کول جائز نه دی مگر هغه امتیاز د اوبنانو چه سنت خاص کړیدی)۔

العقل، وفساده، والدق، والسل، والاستسقاء، وفساد الفكر، ونسيان الذكر، وافشاء السر، وانشاء الشر، وذهاب الحياء، وكثرة المرء، ونقض المودة، وكشف العورة، وعدم الغيرة، واتلاف الكيس، ومجالسة ابليس، وترك الصلاة، والوقوف في المحرمات، والبرص، والجذام، وتوالي الاسقام، والرعدة على الدوام، وثقب الكبد، واحترق الدم، والبخر، وتتن الفم، وفساد الاسنان، وسقوط شعر الاجفان، وصغر الاسنان، وعشاء العين، والفشل، وكثرة النوم، والكسل، وتجعل الاسد كالعجل، وتعيد العزيز ذليلاً، والصحيح عليلاً، والشجاع جباناً، والكريم مهاناً، ان اكل لايشبع، وان اعطى لا يقنع، وان كلم لا يسمع، تجعل الفصيح ابكم، والذكي ابله، وتذهب الفطنة، وتحدث البطنة، وتورث العنة، واللعنة والبعد عن الجنة، ومن قبائحها انها تنسى الشهادتين عند الموت بل قيل: ان هذا ادنى قبائحها !!

ترجمه:

- ۱- ناکاره فکرونه پیدا کوی۔
- ۲- طبعی رطوبات او چوی۔
- ۳- بدن بیمار و ته پیش کوی۔
- ۴- نسیان پیدا کوی۔
- ۵- سردردی پیدا کوی۔

د چرسو، آفیونو اونور نشه آور خیزونو ضررونه

د دے خیزونو ضررونه خو علمائو او اطباؤ ډیر زیات بیان کړی لیکن زه دلته د (مشت نمونه خروار) په طور بعضو ضررونه ذکر کوم، مشهور متل دے:

العقل تكفيه الاشارة

(هو بنیار له اشاره کافی ده)۔

ملا علی قاری په مرقات (۳/۲) کښه په (باب السواک) کښه فرمائیلي:

افیونو کښه (۷۰) اویا ضررونه دی، په دے کښه د ټولونه کم او معمولی ضرر دادے چه انسان نه د مرگ په وخت د شهادت کلمه هیریري (والعیاذ بالله)۔

دغه شان نورو علمائو د دے (۱۲۰) قسمه دینی اودنیوی ضررونه لیکلی دی، چه هغه دادی:

انها تورث الفكرة الرديئة وتجف الرطوبات الغريزية وتعرض البدن لحدوث الامراض، وتورث النسيان، وتصدع الرأس، وتقطع التسلسل، وتجف المنى، وتورث الموت الفجاءة، واختلال

- ۲۴ - جذام مرض پیدا کوی۔
 ۲۵ - پرله پسه بیماریانے پیدا کوی۔
 ۲۶ - رعشه (رپ رپ) مرض پیدا کوی، چه اندامونه
 لږزیږی
 ۲۷ - جگر سورے کوی۔
 ۲۸ - وینه او چوی۔
 ۲۹ - خوله بدبویه کوی، گنده بغل پیدا کوی۔
 ۳۰ - غابنونه خرابه وی۔
 ۳۱ - دسترگو دبانرو وینستان غورزوی۔
 ۳۲ - غابنونه وارہ کوی۔
 ۳۳ - سترگے شب گورے کوی۔
 ۳۴ - بزدلی پیدا کوی۔
 ۳۵ - سستی پیدا کوی۔
 ۳۶ - زمري نه سخه جوړوی۔
 ۳۷ - عزتمند نه ذلیلہ جوړوی۔
 ۳۸ - روغ نه بیمار جوړوی۔
 ۳۹ - بهادر نه بزُدله جوړوی۔
 ۴۰ - شریف نه کمینه جوړوی۔
 ۴۱ - که څه خوری نو نه مږیږی۔

- ۶ - نسل ختموی۔
 ۷ - منی او چوی۔
 ۸ - ناخپه مرگ دپاره سبب جوړیږی۔
 ۹ - عقل گډوډ کوی او فساد پکښه پیدا کوی۔
 ۱۰ - تیږی اونرے مرض پیدا کوی۔
 ۱۱ - استسقاء مرض پیدا کوی۔
 ۱۲ - فکر خرابوی۔
 ۱۳ - یاد خیزونو هیریدو دپاره سبب جوړیږی۔
 ۱۴ - ددے په وجه دانسان نه رازونه خوړیږی۔
 ۱۵ - ددے په وجه دانسان نه شر خوړیږی۔
 ۱۵ - ددے سره انسان ښه حیاء کیږی۔
 ۱۶ - ډیرے جگرے کوی۔ جگر الو جوړیږی۔
 ۱۷ - ددے په وجه انسان کښه ښه محبتی پیدا کیږی۔
 ۱۸ - دعورت ښکاره کولو سبب جوړیږی۔
 ۱۹ - په انسان کښه غیرت ختمیږی۔
 ۲۰ - ددے په وجه دانسان بتوه (جیب) تباہ کیږی۔
 ۲۱ - دابلیس ملگرے جوړیږی۔
 ۲۲ - ښه نمازه کیږی۔
 ۲۳ - برگے مرض او

۴۲ - که څه ورکړې شي په هغه قناعت نه کوي۔

۴۳ - که خبرې ورسره کيږي نو نه اوري۔

۴۴ - فصيح (جراره) نه چارې جوړوي۔

۴۵ - هوبنيار نه کم عقل جوړوي۔

۴۶ - زیرکتيا ختموي۔

۴۷ - خيته غټوي۔

۴۸ - دانامردی او

۴۹ - لعنت او

۵۰ - جنت نه دلرې والی سبب جوړيږي۔

۵۱ - اوددې ځينه قباحتونو دادي چه انسان نه کلمه

دشاهات هيروي دمرگ په وخت کښې (په الله پناه)

۵۲ - د سرطان (کينسر) ډير قسمونه پيدا کوي۔

۵۳ - دسينه ډير امراض پيدا کوي۔

۵۴ - بلغم پيدا کوي۔

۵۵ - توخه پيدا کوي۔

۵۶ - ساه بندي مرض پيدا کوي۔

تنبیه : که څوک ددې ضررونو معلوموي نو دا کتابونه

دې اوگوري :

موارد الظمان (۵/۳)۔

دغه شان حکيم محمد طارق محمود چغتائی په خپل کتاب سنت نبوی ﷺ اور جديد سائنس (۱/۲۴۴) کښې د (نشه، صحت، اسلام او جديد سائنس) په عنوان سره ډير ښه تحقيق ليکله اوددې نشه اور څيزونو ضررونه ئې ډير زيات بيان کړيدي۔
(اضرار المسكرات والمخدرات، لعبد الله بن جار الله بن ابراهيم الجار الله)۔

دغه شان (الدخين مادة، وحكمها، حررها ابو بكر الجزائري الواعظ بالمسجد النبوي) رسائل الجزائرى (۲/۵۳۳) طبيك معك۔ دې کتاب كښې هم دنشه اور څيزونو اضرار په تفصيل سره بيان شويدي،
للكنور صبرى القبانى۔

دغه شان : (الدخينة فى نظر طبيب) ددكتور دانيال، ايچ، كرس كتاب
په چه په دې موضوع باندې ئې ښه بحث كړې دې۔

د سگریټ، چیلیم اونسوارو حکم

سگریټ، چیلیم اونسوارو دا ټول حرام دی، ځکه دده خیر بنیگره نشته او ضرورونه نقصانات ئه ډیر زیات دی. زه به دلته اول دده ضرورونه ذکر کړم او بیا به دده شرع حکم سره ددلا ټلو نه ذکر کړم.

د سگریټ، چیلیم، نسوارو ضرورونه:

دده خیزونه ضرورونه دوه قسمه دی:

۱ - بدنی: چه صحت له نقصان او ضرور ورکوی.

۲ - مالی -

نو د سگریټ، چیلیم نسوارو نقصانات خو دومره ښکته او څرگند دی چه هر عقل مند او باشعور شخص پوهیږي، مشهور متل دده:

عیان را چه بیان !!

لیکن بیا هم د فائده پوره کولو دپاره دده نقصانات دده علمو او اطباؤ نه واورئ:

د جرمنی یوه مجله (الشبیکل) لیکي:

د امریکه لس (۱۰) سپیشلسټان ماری لینډ د امریکه

(پویزاد) په اداره تحقیقات کښه جمع شول، او د تنباکو څښلو چه کوم اثرات د خلقو په صحت باندې پریوځي په دې موضوع ئه بحث و مباحثه او کړه، او ټولو په دې لاندینو نقصاناتو باندې اتفاق او کړو:

۱ - کوم خلق چه سگریټ څښي په هغوی کښه دهغه چه په نسبت چه سگریټ نه څښي د مرگ اندازه (۶۸) نېصده زیاته ده.

۲ - کوم خلق چه سگریټ څښي هغوی د لاندینو ډگرشوی مرضونو دوجې نه زیات مړه کیږي په نسبت دغه کسانو چه سگریټ نه څښي:

(۱) د پیپرو سرطان (کینسر) ۱۰/۸ چنده زیات دده.

(۲) په پوزه، مری او د ساه په نالی کښه التهاب او سوزش دده ۶/۱ چنده زیات.

(۳) د مری کینسر (۵/۴) چنده زیات.

(۴) د خله دننه سرطان (۴/۱) چنده زیات.

(۵) د خوراک په نالی (لاره) کښه د کینسر (۳/۴) چنده زیات.

(۶) د معدې مرضونه (۲/۴) چنده زیات.

(۷) دویم ځل والا امراض (۲/۶) چنده زیات.

فیصده په خپل ځان کښه محفوظ کوی، لکه څنگه چه د تنباکو سوزیدلو سره چه کومه سیاهی اوتور والے جوړیږی هغه هم دساه په نالو کښه جمع کیږی اودا سیاهی اوتور والے دکیمایو قسم دمرکباتو دمجموعے یو قسم دے چه ددے په ذریعه دسرطان دبعضے اقسامو پیدا کیدلو ذریعه ده، اوبل طرفته نور باقی مانده عناصر او اجزاء خارخت پیدا کوی، اود پیپرو دنری مرض اود نورو خطرناکو، مهلکو جراثیمو دحمله دپاره بهترین ځائے جوړوی۔

هغه خلق چه سگریټ څښی دهغوی نرے مرض او سرطان (کینسر) دهغه خلقو په نسبت زیات وی څوک چه سگریټ نه

څښی، اوورسره دسگریټ څښلو دعادت په وجه په پیپرو کښه نور لاعلاج بیماریانے پیدا کیږی مثلاً دمری په نالیء التهاب اوسوزش اود پیپرو پرسیدل او ساه اخستل کرانیدل، اوتپ دق، سگریټ نوشی دزړه مرضونو طرفته لاره هواروی، ځکه چه نکوئین دزړه دقار زیاتوی اود وینه نالیو ته نقصان رسوی، چنانچه ے شماره سگریټ څښونکی دخپله زندگی دختمولو دپاره ډیر لوئے قیمت اداکوی، دے وجه نه دسگریټ نوشی نه ځان ساتل پکار دی

(۸) په زړه باندے چربی وغیره امراض (۱/۷) چند زیات۔

۳ - ددے مطلب دادے چه په غور اوزړه باندے دچربی خوریدلو مرض په تنباکو نوشانو کښه په نسبت دغیر تنباکو نوشانو اویا (۷۰) فیصده زیات دے۔

اودلاړو دنالیء په پرده اوپه نظام تنفس کښه سوزش التهاب پنځه (۵) فیصده دے۔

دپیپرو سرطان کوم سرطان چه دنورو تمامو اقسامو نه زیات خوریدونکے او عام دے، نو ددے ښکار کیدونکی احتمال دغیر تنباکو نوشانو په نسبت په تنباکو نوشانو کښه هزار (۱۰۰۰) فیصد زیات دے۔

(ماخوذ از مجله: الحضارة، دولسم کال عدد ۳ و ۴ ص (۱۵۸) بحواله: تریبۃ الاولاد فی الاسلام للشیخ عبد الله ناصح العلوان) د ښل (نری مرض) د تدارک او ختمولو په سلسله کښه قائمه شومے دشام دمملک یومے کمیټئی یوه بیان جاز کړیدے په هغه کښه ئے لیکلی دی چه:

دکلونو دتحقیق اود علمی بحث ومباحثه نه دالاندین خبرمے ثابتے شویدی چه کله یو کس سگریټ څښی نو هغه لوگے اویاسی اودهمدے لوگی نه هغه نوی (۱)

اودخپل صحت دحفاظت دپاره ددې نه بچ کيدل انتهايي ضروري دي۔

(بحواله: تربية الاولاد في الاسلام)۔

يو شاعر څه بڼه وئيلي:

تبا کونوش راسينزياه است

اگر باورنداري نشه گواه است

دغه شان ډاکټر دانيال، ايچ، کرس چه په (واشتن) ښار په کښه دعصبی امراضو متخصص دې په خپل کتاب: (التدخينه في نظر الطبيب) چه الزهره عربي ته ترجمه کړې (ص: ۳۲) کښه ديو عنوان: في التبغ تسعه وعشرون نوعاً من السم لاندې ليکي:

ويتضح من ذلك ان دخان التبغ يحتوى على مالا يقل عن تسعة عشر نوعاً من السموم، وان كلاً منها له مفعول قاتل. يعنى: سگريټ، چيلم کښه تقريباً نولس (۱۹) قسمه زهريلي مواد دي، چه په دې کښه هريو په قتل کښه خپل پوره کردار اداکوي۔

دغه شان علي طنطاوي په خپله فتاوى ص (۱۱۷) ليکي:

وقد اجمع الناس من مسلمين وغير مسلمين ممن له علم

وخبرة على ان الدخان مؤكد الضرر، معدوم نفعه وان من المصلحة منعه ومحاربتة.

(په دې خبره ټولو مسلمانان او غير مسلم ټول متفق دي چالره چه علم او پوهه وي چه: سگريټ، چيلم سخت ضرر خيزونه دي چه فائده ئه نشته، او مصلحت په دې کښه دې چه ددې نه منع او کړې شي، اوددې سره جگړه او کړې شي)۔

د سعودی عرب (عرب نیوز) په ورځ پاڼه کښه د دینیاتو صفحه د (Islam inprospective) (اسلام ان پراسپیکتیو)

په عنوان سره دعادل اصلاحي دادارت لاندې شائع کيږي ادا صفحه (رابطه) میاشتنی مجله (بینکاک، کراچی) په اډو کښه د (دین کاراسته) په عنوان سره خورېږي، چه ددې اړخپاڼې ټول سوالات کلیم چغتائی په یو کتابی شکل کښه راجمع کړيدي اوددې نوم دې (اسلامی طرز فکر)۔

ددې کتاب په (۱۹۱/۲) صفحه کښه دی:

دنباکو په لوگی کښه (۵۰۰) داسه مرکبات پیدا کيږي چه ډیر زیات نقصان ورکونکی دی۔

چنانچه دادتعجب خبره نه ده چه یواځه تمباکونه دپیپرو

سرطان جوړشی اودا حقیقت دمه چه دیپیرو (۹۰) فیصد
سرطان دتمباکو دوجے نه پیدا کیږی۔

دغه شان تمباکو نور ډیر اقسام دسرطان پیدا کوی، مثلاً:
دشونډو سرطان، دورو سرطان، دحلق سرطان، اوپه زنانو
کښه درحم سرطان۔

تمباکو دساه په نالو کښه دپرسوب اود ساه په اخستلو
کښه درکاوت باعث هم جوړیږی، دغه شان دا دزړه د
مرضونو سبب هم جوړیږی۔

داورخ پانږه په خپله صفحه :

(Islam inprospective) کښه داخبره زیاتوی :

دده تمباکو اثرات اواضرار صرف دتمباکو خښونکو
پورے محدود نه دی بلکه دتمباکو خښونکی لوگے دنور
خلقو دپاره هم خطرہ وی، او هغه هم دده مرضونو سبب
جوړیږی۔

دغه شان داورخ پانږه لیکي :

که ته دسگریټو، چیلمو داضرارو فھرست چه دا کوم قسم
مرضونه پیدا کوی، او گورے نو تاته به داخبره بالکل
یقینی معلومه شی چه :

[سگریټ وژل کوی]

په کتاب مجموعه الرسائل عن التدخين ، تالیف مجموعه
من العلماء تحت اشراف ادارة البحوث العلمية والافتاء
والدعوة والارشاد) کښه لیکي :

دسگریټو او چیلمو او نورو مخدراتو خښونکو په لسو کښه
دره اویا خلور دتمباکو خښلو دوجے نه مړه کیږی۔

دغه شان یو سگریټ دانسان پنخ نیم منته عمر کموی او
یوخوان چه دورخے شل سگریټه خښی نو دده دخوانی په
عمر کښه به دده د عمر نه (۵) کاله کمه وی۔

(اوگوره ص : ۷۰)۔

دغه شان هغوی لیکلی دی چه په دنیا کښه په لکونو
خلق دسگریټو او چیلمو دوجے نه مړه کیږی۔

دارنگ یوه مجله عدد نومبر، دسمبر سنه (۱۹۷۸) چه د:
Past Graduate Doctor نوم یادیري دده داضرارو

تفصیل شته دمه۔

دده نقصانات نور ډیر علماؤ او ډاکټرانو ذکر کړیدی
لیکن زه په دمه باندې اکتفاء کوم، العاقل تکفیه الاشاره۔

۲- دویم قسم : مالی قنوان :

سگریټو، چیلمو او نسوارو والا دورخے ډیرے روپیء خرچ
کوی په دغه فضولتیا باندې۔

د سگریټ، چیلم اونسواریو شرعی حکم

هرکله چه دسگریټو، چیلمو اونسواریو صحی اودنیوی نقصانات تاسو ته معلوم شو، چه دخومره زیاتو امراضو سبب جوړیږي او په دې باندې زمونږ خومره مالونه خرچ کیږي، دشریعت حکم په دې باره کښه څه دې قال الله تعالی:

﴿ويحل لهم الطيبات ويحرم عليهم الخبائث﴾ الاعراف ۱۵۷-
(حلالوی دوی له پاک خیزونه او حراموی په دوی باندې خبیث خیزونه)-

سگریټ، چیلم اونسواریو داتول خبیث خیزونه دی اوداتول دخبیث دتعریف لاندې راځي-
خصوصاً نسواریو خو دچرگو دگندگي سره صورتاً اووصفاً دواړه مشابهت لري-

نسواریان دې دانه وائی چه زمونږ دخله نه خو بوئ نه ځي، صاحبانو! گونگت دگندی په پوهیږي؟
دگندگي بوئ هغه څوك محسوسوی چه هغه دگندگي سره کار نه لري-

صرف په پاکستان کښه په ملیونو داسه خلق شته ده چه هغوی نسواریو، سگریټ او چیلم منشیات څښي، دغه شان افغانان هم په لکهونو انسانان ددې لعنت په نشه اخته دي، باقی دنیا لا خو پریږده!

آیا هره ورځ چه په لکهونو، کروړونو روپي په دې گندونو ورکول کیږي داسراسر اسراف او بذر نه دې!

که دغه روپي په مسکینانو یا داسلام په خدمت کښه لیگیدل نو په کال کښه هر ملک کښه به په زرگونو انسانان دسوال او گداگری نه خلاصیدل!

دغه شان (hexagon) مجله په کال (۱۹۷۸) جلد (۱) عدد (۳) کښه لیکي چه:

دتمباکو شرکتونه دورځي دهر انسان دپاره خومره چه په زمکه اوسپیږي دوه سگریټه تیاروی-
(بحواله: مجموعه رسائل عن التدخين ص ۶۹)-

زه په قسم سره وایم چه د نسواری دخله نه دومره سوړ او گنده بوئے خي چه د انسان زړه مرئ ته رارسوی، الله تعالی دے د نسواریانو د بنخو چاره او کړی!

هغه به شاذ او نادر وی چه نسوار هم کوی اود خوله نه ئے بوئے هم نه خي، دابه لاشوک وی!

دغه شان الله رب العزت فرمائی:

﴿ولا تلقوا بأيديكم الى التهلكة﴾

(خان دخپله لاسه دهلاکت کندے ته مه غورزوئ)

بل خائے ارشاد دے:

﴿ولا تقتلوا انفسكم﴾

ترجمه: خپل خانونه مه وژنئ!

اودخپل خان وژل دا هم دی چه داسه ضرری خيزونه استعمالوی چه هغه دمرگ سبب شی۔

او د عصر حاضر ډاکټرانو دا ثابته کړیده چه په تمباکو کبے (۵۰۰) مرکبات داسه شته چه هغه سخت ضرری دی۔

دغه شان په سگریټو کبے چه کوم زهریله مواد دی مثلاً نیکوتین: ددے په باره کبے یو مسلمان ډاکټر چه په

لندن کبے دطبیبانو دملکی کلیه رکن دے وائی:

نیکوتین دومره خطرناک زهرجن شے دے چه دیو تکړه خوان دمرگ دپاره دهغه یو ملی گرام (m g) کافی دے چه دهغه رگ کبے داخل کړے شی، اوسره ددے نه یو سگریټ هم ددینه خالی نه دے په هر سگریټ کبے دیو نه تر درے ملی گرامو پورے نیکوتین وی۔

(اوگوره: رسائل الجزائری (۵۳۴/۲) الواعظ بالمسجد النبوی، مجموعة رسائل عن التدخين، موارد الظمان (۱۸۶/۵)۔

دغه شان مخکبے چه ددے دضررونه ذکر شو، نو اوس ددے استعمال خپل خان وژل نه دی!

ددے استعمال خان دهلاکت کندے ته غورزول نه دی!

رسول الله ﷺ فرمائیلی دی:

لاضرر ولا ضرار

نه خپل خان ته ضرر رسول جازز نه دی، نه بل چاته۔

مونږ داخپل نفسونه په الله رب العزت باندے خرڅ کړی دی۔

﴿ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بان لهم الجنة﴾

دسواریو، سگریټو او چیلیم دتحریم بله وجه داده:

چه په دے کبے اسراف دے او اسراف په شریعت کبے حرام دے۔

دغه شان داخيزونه د فائدې نه خالی دی بلکه خالص ضرر دے لکه مخکېنې بار بار ذکر شو۔

او الله رب العزت اسراف حرام کرے او مونږ ته ئے خبر راکرے چه الله اسراف کونکو سره مينه نه کوی لکه ارشاد دے:

﴿ولا تسرفوا انه لا يحب المرففين﴾

(اسراف مکوی بیشکه الله مينه نکوی د اسراف کونکو سره)

دارنگ الله تعالی فرمائی:

﴿ان المبذرين كانوا اخوان الشياطين﴾

(اسراف کونکی دشيطانانو رونه دی)۔

د تبذير تشریح دابن مسعود نه داسے نقل ده:

هو انفاق المال في غير حقه

(تبذير دے ته وائی چه بے حايه مال خرچ کرے شی)۔

او ابن عباس فرمائی:

انفاق المال في غير منفعة

(مال په داسے حائے کبې لگول چه هيڅ فائده نکوی)۔

مجاهد فرمائی:

لو انفق ماله كله في الحق ما كان تبذيرا

(که انسان خپل ټول مال په حق کبې خرچ کرې، نودابه تبذير نه شمارلے کيږي)۔

(اوگوره: موارد الظمان لدروس الزمان: (۱۸۷/۵)۔

محترمو!

دخپل حآن نه دشيطان رونه جوړول حرام دی، آیا تاسے

داغواړئ چه دالله تعالی دمینه نه بے برخه پاتے شی!

علماء کرامو ليکلی دی: چه په صغیره گناه باندے اصرار

او هميش والے کول دے نه کبیره گناه جوړيږي، او اصرار

على الكبيرة انسان کفر طرفته رسوي۔

(اعاذنا الله واياکم عنه)۔

د سگریټ، نسوار او چیلیم اخستل خرڅول حرام دی

ځکه مخکنې ذکرشو چه داټول خيزونه حرام او خبیث
دی او دحرام خيزونو خرڅول هم حرام وی۔
۱ - قال الله تعالى :

﴿ولا تعاونوا على الاثم والعدوان﴾

(اویوبیل سره دگناه اوزیاتی په کارونو کنبه مدد مه کوی)
اوددې په اخستلو، خرڅولو کنبه په گناه مدد راخلی۔
۲ - حدیث شریف کنبه دی :

ان الذی حرم شربها حرم بیعها

یعنی : هغه ذات چه ددې (شرابو) څښل ئه حرام کړیدی
نو ددې اخستل خرڅول ئه هم حرام کړیدی۔

(مسند احمد (۲۴۴/۴) نسائی (۲۳۰/۲)۔

معلومه شوه چه دیو شی استعمال حرام وی دهغه
اخستل خرڅول هم حرام وی۔

۳ - بل حدیث کنبه دی :

ان الله اذا حرم على قوم اكل شيء حرم عليهم ثمنه.
یعنی : الله چه کله په یو قوم باندې دیو څیز خوراک حرام
کړی نو دهغه قیمت (روپی، پیسے) پرې هم حراموی۔
(مسند احمد : ۲۴۷/۱)، ابوداود (۱۳۷/۲)۔

۴ - بل حدیث کنبه دی :

ان الله اذا حرم شيئاً حرم ثمنه.

(الله چه کله یو شے حرام کړی دهغه قیمت هم حراموی)۔
(رواه ابن ابی شیبه عن ابن عباس^{رض})۔

(لوگوره : فتاوی اسلامیة (۱۷۷/۲)، فتاوی اللجنة (۵۵ - ۶۳)،
فتاوی ثنائیه (۱۱۶/۲)، فتاوی الدین الخالص تفصیلاً (۱۵/۳)
شیخنا ابی محمد امین الله حفظه الله، الفقه علی المذاهب الاربعة
(۳۹/۵)، الفتاوی السعدیة ص (۶۱۵)۔

په دے حقله د علماؤ نظر

دلته زه د علماؤ داقوالو تفصيل نکوم، صرف د الازهر د علماؤ فتوی دغه شان

په تاریخ (۲۷) جمادی الاولی (۱۴۰۲ هـ) موافق (۱۹۸۲) مارچ کنبه دمسکراتو اومخدراتو دمخ نیوی دپاره په مدینه طیبه کنبه د علماؤ اسلامی عالمی کانفرس اوشو چه درے ورځے ئے دوام لرلو، ددغه موادو داستعمال په باره کنبه رائے ورکړې شوې۔

اول : د جامعة الازهر د علماؤ فتوی :

ډاکټر خياط چه د عالمی صحی ادارے دمشرقی بحیرہ روم علاقائی دفتر ډائریکټر دے، هغه د تمباکو خکلو اود تمباکو دعمومی استعمال په باره کنبه د جامعة الازهر د علماؤ نه فتوی اوغوبسته، او هغوی ته ئے د تمباکو داستعمال اود تمباکو څښلو اثرات د جدید سائنسی تحقیق نتایج هم پیش کړل۔

جامعة الازهر دا تحقیق دخپلو لسو محققینو علماؤ مخه ته وړاندے کړل اود هریو نه ئے په دے باره کنبه فتوی

اوغوبسته۔

دے لسو وارو علماؤ دامتفقه فتوی ورکړه چه اسلام د تمباکو داستعمال ممانعت کوی۔

په دے لسو علماؤ کنبه د (۸) علماؤ فتوی داوه چه تمباکو څښل حرام دی۔

اود (۲) علماؤ فتوی داوه چه تمباکو څښلو حد دمکروه تحریمی نه تر حرامو پورے دے۔

(ماخوذ از : عرب نیوز، د دینیانو صفحه، بحواله اسلامی طرز فکر (۱۹۲/۲) اردو ترجمه : کلیم چغتائی)۔

دغه شان مدینه طیبه کنبه په کال (۱۴۰۲ هـ) موافق

(۱۹۸۱) کنبه دمشرانو علماؤ یو عالمی کانفرس جوړ

کړه شو چه دے کانفرس درے ورځے دوام لرلو (۲۷) نه تر

(۳۰) جمادی الاولی پورے، اوپه هغه کنبه دا لاندینی

فیصله اوکړې شوه :

واصدر قراراً بالاجماع بتحریم تعاطی التبغ بای شکل من شکل استعماله مضغاً وسعوطاً وتدخيناً، وافتوا ايضاً بحرمة راعته والا تجار به.

په دے فیصله اوشوه چه د تمباکو استعمال په هر شکل

کنبه چه وی دچیلیم په شکل وی یا سگریټو یا هسه ژویل

دې داتول حرام دی، دغه شان ددے کرکیله اوتجارت کول

هم حرام دی۔

(مجموعه رسائل عن التدخين ص (۴۱) تالیف مجموعہ من العلماء)، ناشر: ادارة البحوث العلمية والافتاء.

علامه ابن باز مفتی الدیار السعودیہ فرمائی:

التدخين من المحرمات المضرة بالدين والدنيا والصحة.
(الفتاوى الاسلامية (۲/۲۷۷).

(سگریټ، چیلم دهغه حرامو خيزونو نه دی چه دین، دنیا

اوصحت ته ضرر رسوی)۔

دغه شان فرمائی:

الدخان من الاشياء الضارة والخبیثة، وقد اجمع العارفون به من الاطباء وغيرهم على انه مضر بالصحة خبیث العاقبة، خبیث الرائحة. (الفتاوى الاسلامية: ۲/۲۷۷).

(سگریټ، چیلم دهغه خيزونه نه دی چه خبیث هم دی او انسال ته ضرر هم ورکوی، اوکوم طبیبان وغیره چه په دے باندے پوهه دی دهغوی ټولو په دے خبره اتفاق دے چه داصحت له ضرر ورکوی، انجام ئے خبیث دے، بوئے ئے قبیح دے)۔

اوس دمجوزینو دلائل ذکر کیری اودهغه جواب کوم چه مولانا عمر شریف صاحب هم په یو اشتهار کنبے ذکر کړی سره د بعضے زیادت نه۔

د مجوزینو دلائل

بعضے صاحبان داگمان کوی چه دافونو کرکیله اودهغه دتجارت جواز په (احسن الفتاوی) اود نیو ټاون اونورو مدرسو په فتاواؤ کنبے موجود دے نو لهذا داهم دجواز دلیل دے:

الجواب: ولا حول ولا قوة الا بالله:

۱ - شاید دا صاحبان دلائل شرعیه نه پیژنی، گنې داسے استدلال به ئے کله هم نه وے نیولے۔

خکه دلائل شرعیه خلور دی:

(۱) کتاب الله

(۲) سنت رسول ﷺ

(۳) اجماع امت

(۴) قیاس (صحیح) صرف دمجتهد دپاره۔

اوبه احسن الفتاوی اونورو فتاواو کنبے ددے دلائلو نه پوهم نشته۔

۲ - په دے فتاواؤ کنبے ئے دلیل نه دے ذکر کړے اوقانون ددے چه دکومو مسائلو دپاره دادلله شرعیو نه ماخذ نه وی

هغه به مردود وی۔

علامه عبد الحی الکهنوی فرمائی :

قال علی القاری : قال امامنا ای ابو حنیفة :

لا یحل لاحد ان یأخذ بقولنا ما لم یعلم (یعرف) ماخذه من
الکتاب والسنة واجماع الامة والقیاس الجلی فی المسئلة۔
(النافع الکبیر ص (۱۸) مجموعة الرسائل (۲۸/۱)۔

(ملا علی قاری فرمائی : امام ابو حنیفة فرمائی :

هیچا دپاره داجائز نه دی چه زما په خبره باندے عمل وکړی
ترخو چه ورته دامعلومه نه شی چه ددے مسئلے ماخذ دکتاب
الله، سنت رسول، اجماع امت اوبنکاره قیاس نه معلوم
نشی)۔

زۀ وایم : چه امامانو خو هریو خپله غاړه خلاصه کړیده
اوفرمائیلی ئے دی چه : هیچاله داجائز نه دی چه زمونږ په
خبره ے دلیله عمل وکړی۔

ددے زیات تحقیق زمونږ د شیخ ابو محمد امین الله
حفظه الله په فتاوی کښے کتلے شی۔

دغه شان د تقلید ے دلیله خبرو منل چه کوم نقصانات
دین کښے پیدا کړیدی نو ددے نقصاناتو خو اول اول رب
العالمین ډیر بنه خبر دے اویا روسته ددین اهل حق علماء

اوکه تاسے د تقلیدنه اوددے خبرے چه ے دلیله خبره منل
دین ته خومره نقصان رسوی معلومول غواری نو د فقیه
العصر شیخ ابو محمد امین الله حفظه الله کتاب : (د تقلید
حقیقت) مطالعه کړی چه ډیر فائده مند کتاب دے۔

۳ - نن صبا دهغه فتوو هیخ اعتبار نشته چه په هغه
باندے ئے دلیل نه وی پیش کړے۔

علامه شامی لیکي :

واعلم ان ههنا قاعدة مقررة وهی ان المسائل الفقهية ان كانت
ماخذها معلوماً مشهوراً من الكتاب والسنة والاجماع فلا نزاع فيها لاحد
والا فان كانت اجتهادية ينظر ان نقلها مجتهد و اثبت نقله
نكذلك والا فان كان ينقل من قبل نفسه او من مقدم آخر او اطلق
فان كان بين دليلاً شرعياً فلا كلام والا ينظر فان وافق الاصول
والكتب المعتمدة يجوز ان يعمل به وينبغي للعلماء ان يطلب عليه
الدليل وان خالف ما ذكر فلا يلتفت اليه فقد صرحوا ان المقلد ان افتي
بالنقل عن المعتمرات فلا ينظر الي فتواه۔

د علامه شامی ددے خبرے حاصل دادے چه د مقلد

فتوی دخبرے هیخ اعتبار نشته ترخو چه په خپله فتوی
باندے دلیل شرعی پیش نه کړی۔ دا حنفو د اصولو مطابق
مجازینو دفتوو هیخ اعتبار نشته۔

۴ - د متاخرينو فتوى او قول چه دليل نه ماخوډ نه وى نو ددې حکم رد کول دى -

و حکمه الطرح والجرح. (النافع الكبير ص (۱۹)

۵ - په دې فتوو کښې چه د تحليل کوم علت بيان شوى دې چه افیون نن صبا دوايانو کښې استعمالیږي نو دا علت او وجه د تحليل صحيح نه ده -

اولاً : افیون په اجماع سره حرام دى او مخکښې ذکر شو چه په حرامو شيانو سره دوائى کول حرام دى -

ثانياً : په افیونو علاج کول په اضطرارى حالت کښې مباح دى، او يوشه چه په اضطرارى حالت کښې مباح شى نو دا په عامو حالاتو کښې دجواز دليل نه وى -

او که چرې په حرامو خيزونو سره دوائى کول په حالت د اضطرار کښې علت شى دپاره دجواز داخستلو او خرڅولو او کرکيلې دافیونو نو بيا خو د شرابو کارو بار هم جائز کيدل

پکار دى ځکه احناف علماء وئیلی دى چه که يو سړى ته سخت مرض ورپيښ وى او يو پوهه طبيب ورته ووائى په ستا علاج په شرابو کښې دې، نو ده له شرابو استعمالول

جائز دى - (اوگوره : كفايه المفتى (۱۱۲/۹) -

دغه شان عالمگیریه کښې دى :

يجوز للعليل شرب البول والدم واكل الميتة للتداوى اذا اخبره طبيب حاذق.

(بحواله كفاية المفتى (۱۴۵/۹) و كذا فى الشامية (۲/۲۴۹).

ثالثاً : که چرې دافیونو د حلال والى علت داشى چه داپه دوايانو کښې استعمالیږي ، نو بيا خو دا علت په شرابو، وينه او مرداره کښې هم ملاویږي، نو بيا به په عامو حالاتو کښې دهغه حکم څنگه وى ؟

۶ - د (نيو ټاون) والا فتوى غلط او خطاء ځکه ده چه په هغه فتاوى کښې مفتى صاحب ليکلى دى :

افیون چه داندازې دسکر نه کم وى په دوائى کښې ئے استعمالول جائز دى، اود سکر (نشے) داندازې نه چه زیات وى بيا ئے استعمالول ناجائز دى -

حالانکه په مسکراتو (نشه آور خيزونو) کښې دا تقسیم کول د صحيح احاديثو نه خلاف دى کوم چه مخکښې ذکر شو، چه رسول الله ﷺ فرمائى :

(ما سکر کثیره فقليله حرام)

(دکوم خيز چه ډيرې اندازې استعمالولو سره نشه را ولى، دهغه کمه حصه استعمالول هم حرام دى) -

دارنگ دافتوى د اصول فقه حنفى نه هم خلاف ده،

حکمه دامام محمد په نیز لکه څنگه چه دنشه آورو خيزونو ډيره حصه حرامه ده، دغه شان دهغه کمه حصه هم حرامه ده۔

او د احنافو په نیز فتوی هم دامام محمد په خبره ده لکه ددغه تفصیل مخکښه تیر شو۔ لهدا دا فتوی غلطه او بنیاده ده۔

دغه شان دنیو تاون په فتوی کښه دی :

دافیونو کرکیله او دهغه اخستل خرڅول جائز دی۔

بیا ددغه دلیل ذکر کوی او فرمائی : لکه شامی کښه دی :
وصح بیع غیر الخمر، صحة بیع الحشيشة والافیون قلت :
وسئل ابن نجيم بیع الحشيشة فکتب لا یجوز فیحمل ان
مراده بعدم الجواز عدم الحل۔

نو ددغه یو څو جوابه دی :

اولاً : په دغه غور کول پکار دی چه مفتی صاحب چه کوم دلیل ذکر کړیده دا ددلا ئلو شرعیه ؤ نه دغه او که نه ؟

ثانیاً : ددرمختار مصنف وائی : چه دا حرام دی او دلیل ئه حدیث در رسول الله ﷺ پیش کړه چه رسول الله ﷺ ددغه

نه منع کړیده۔ لیکن شامی ددغه حاشیه ده، او هغه کښه جواز ته اشاره ده، خوپه دغه خبره نه دلیل شته نه بل څه

عقلی خبره۔

اودا اوسنی حنفی مفتیان صاحبان متن پریږدی او په حاشیو پسه روان دی، حال دا چه د احنافو په نیز نزد عبرت متن لره ده دغه په مقابل د حاشیه کښه، لکه خپله ردالمحتار (۳۱۷/۴) کښه دی۔ او دانه دغه مگر تقلید دمقلد دغه چه هغه مقلد ابن عابدین شامی دغه۔ فاعتبروا یا اولی الابصار

!!

ثالثاً : که مفتی صاحب ددغه عبارت ترجمه په اردو یا پښتو کښه کړه و نه نو شاید سوال کونکی ته به په خپله معلومه شوه وه چه دافیونو کرل حرام دی، حلال نه دی۔
اوس اول ددغه عبارت ترجمه واورئ :

سیوا د شرابو نه دنورو (نشه آورو) خيزونو اخستل خرڅول صحیح دی له دغه وجه نه د بهنگو او افیونو خرڅول او اخستل جائز دی، زه وایم چه دابن نجیم نه د بهنگو او افیونو اخستلو خرڅولو متعلق تپوس اوشو نو هغه جواب ورکړو : دانه دی جائز، مصنف وائی : چه دابن نجیم مطلب عدم جواز نه عدم حل دغه۔

نو مصنف په صفا الفاظو سره ووئیل چه دافیونو تجارت نه دغه حلال، لیکن :

دنيو ټاون دمفتی صاحب نظر په دے الفاظو نه دے لگيدلے۔

دغه شان علامه شامی دافيونو او چرسو اخستل او خرڅول مکروه تحریمی گنرلی دی لکه هغه فرمائی: ثم ان البيع وان صح لکن يکره. (شاميه: ۳۲۳/۵).
يعنے: دافيونو او نورو نشه آورو خيزونو اخستل خرڅول اگرکه صحيح دی لیکن مکروه تحریمی خامخا دی۔
دغه علامه شامی په همدغه صفحه کښه فرمائی:

و ذکر ابن شحنة انه يؤدب بائعها

يعنے: ابن شحنة ذکر کړیدی چه ددے خيزونو خرڅونکی له به ادب ورکولے شی۔

تنبیه: فقه حنفی کښه چه مکروه مطلقاً ذکر شی نو ددينه حرام مراد وی لکه په بحر الرائق (۱۳۱/۱) کښه دی: واعلم ان المكروه اذا اطلق في كلامهم فالمراد منه التحريم الا ان ينص على كراهية التنزيه.

پياروسته فرمائی:

قال ابو يوسف لابي حنيفة رحمه الله: اذا قلت شي اكره فما رأيك قال: التحريم.

دبحر الرائق عبارت علامه شامی هم نقل کړيدے۔

(اوگوره: رد المحتار (۲۲۴/۱)).

جلال الدين الخورزي حنفی هدايه په شرحه کښه هم دا ويلى دی۔ (الكفايه شرح الهدايه (۴۴۰/۸)).

سرفراز خان صفدر صاحب په راه سنت ص (۲۵۹) کښه ليکلی دی چه مطلق مکروه دامام ابو حنيفه اونورو سلفو صالحينو په اصطلاح کښه ددے اطلاق په مکروه تحریمی کيږی۔

دغه شان داخبره مشهور محدث، مفسر او فقيه علامه نواب صديق حسن خان قنوجی هم دابن قيم په حواله ذکر کړيده چه: دسلفو په اصطلاح کښه حرام مراد وی۔
(اوگوره: الدليل الطالب ص (۵۰۲) لصديق حسن خان)۔

علامه شامی ددے تفصيل نه روسته فرمائی:

والفتوى على قول محمد، وهو قول الثلاثة لقوله عليه السلام: كل مسكر خمر، وكل مسكر حرام رواه مسلم. وقوله عليه السلام: ما اسكر كثيره فقليله حرام (رواه احمد)۔
(شاميه: ۲۲۳/۵)۔

لکه مخکښه مونږ ذکر کړل چه دامام محمد په نيز دافيونو تجارت او زراعت (کرکيله) حرامه ده۔

۸- هرڅومره فتاوو نه چه دغه مجوزين استدلال کوی،

نو داټول مجتهدين نه دی۔ او علامه شامی فرمائی:

ولا عبرة بقول غير المجتهدين. (شاميه: ۳/۳۳۹).

(دمجتهدينو دقول نه علاوه دبل چا خبرے له هيڅ اعتبار نشته)۔

۹ - که چرے دنيو تاون والا فتوی په غور سره او کتل شی

نو دهغه نه صفا دافيونو حرمت ثابتیږي ځکه په افیونو

چه علاج کولو چه کوم شرائط ذکر دی هغه شرائط بعينه

دشرابو په علاج کولو کښه موجود دی، لکه فتوی

عالمگیری اونورو کتابونو کښه دی:

ولو ان مريضاً اشار اليه الطبيب بشرب الخمر روى عن

جماعة من ائمة البلخ انه ينظر ان كان يعلم يقيناً انه يصلح

حله له تناول الخ.

دغه شان په عنايه او كفاية المفتى (۱۱۲/۹) كښه هم

شته۔

سره ددې نه چه دشرابو تجارت بالا تفاق حرام دې نود

افیونو جواز به څنگه راشی؟

۱۰ - په اکثر وفتوو کښه مفتیان حضرات په دلیل کښه

احسن الفتاوی او کفایه المفتی ددلیل په طور ذکر کوی،

چه په دغه فتاواؤ کښه دجواز خبره ذکر ده، لیکن دا دلیل

داصول افتاء خلاف دې، ځکه دافتاء اصول دادی چه ددې

کتابونو نه فتاوی ورکول صحیح نه دی چه په نوی

تصنیفاتو کښه شمارل کیږي اود معتبرو کتابونو نه حواله

ئ ذکر کړې نه وی۔

وكذلك الكتب الحديثة التصنيف اذا لم يشتهر عنه وما فيها

من المنقول الى الكتب المشهورة.

(معين الاحكام ص (۳۲)، بحواله فتاوی دیوبند (۱۰۲/۱)۔

دغه شان دار العلوم حقانيه يوه فتوی درسال په شکل

شائع کړېده چه دمفتی غلام قادر تحقیق دې او هغه کښه

دادی چه:

مفتی کفایت الله په كفاية المفتى كښه كومه حواله نه

ده پيش كړې اودهغه عبارت اوگورئ چه نه ئه حديث، نه

ئ دكوم مجتهد قول په دليل كښه پيش كړې، نودا صرف

دكفايت الله رائه ده۔ (ص: ۲۷)۔

دارنگ هغوی فتاوی دیوبند اونورو مجوزينو ته ښه

جوابونه ورکړيدي۔

تنبیه: دا حانفو اقوال اودهغوی تفصیلات مونږ علی

سبیل الزام الخصم ذکر کړيدي، والا فلاحاجة الى قول احد

في مقابلة قول الرسول صلى الله عليه وسلم۔

د مجوزينو د بعضه شبهاتو جوابونه

مجازين اکثر د عوامو خلقو مخکې د دليل پيش کوي چه د افیونو لفظ په قرآن او حدیث کې نشته نو له دې وجه نه دا حلال دی۔

نو ددې اعتراض جواب ته حاجت نشته چه ذکرئ کریم، ځکه دا اعتراض په جهالت او حماقت باندې بناء دې، لیکن د عوامو د فائدې دپاره جواب ورکولې کېږي۔
په دې خبره ځان پوهه کول پکار دی چه اکثر مسائل کلیه دی جزئی مسائل ډیر کم دی۔

ددې جمله نه یو دا هم دې چه :

ان رسول الله ﷺ نهی عن کل ذی ناب من السباع.

(رسول الله ﷺ دهر دارور درنده حیوان دخورلو نه منع فرمائیلې ده)۔

چنانچه گیدر، پړانگ، لیوه، شرمخ په دې کې داخل دی، دارنگ هغه فرمائی :

وعن کل ذی مخلب من الطیر

(منع فرمائیلې ده دهر پنجو والو مارغانو نه)۔

(کوم مارغان چه خپلو پنجو باندې بنکار کوي لکه باز، تپس، وغيره دې کېنې داخل دی)۔

که چرې دغه کلیاتو ته اونه کتل شي، نو پته نه لگي چه دغه مجوزين حضرات به گیدر، پړانگ، شرمخ په څه دليل باندې حرام گنږي۔ يا شايد په قرآن او حدیث کېنې دگیدر، شرمخ، اولیوه نوم نه ذکر کیدو په وجه باندې به ددوی په نیز باندې دغه حیوان هم حلال وی !!

که چرې گیدران اونور درندگان د شریعت دکلیات اوقواعد په وجه حرام گنږي نو شریعت دا قاعده کلیه هم بیان کړیده چه :

کل مسکر خمر، او کل مسکر حرام.

(هر نشه پیدا کونکې شے شراب دی او هر نشه پیدا کونکې شے حرام دې)۔

د تفصیل دپاره اوگوره : فتاوی ثنائیه (۱۱۴/۲) لمولانا ابو الوفاء رحمه الله امرتسری رحمه الله تعالی)۔

نو افیون ددې باوجود چه په نشه راوستو کېنې په هغه نشه ده۔ سره ددې چه محدثینو اوفقهاؤ په (کل مسکر) کېنې افیون شامل کړیدی لکه مخکې ذکر شو۔

بیم اعتراض :

مجازين وائی: که چرې دافيونو تجارت حلال نه وې نو په احسن الفتاوی او نورو فتاوو کښ به ئے دیته جائز نه وئیلے۔

جواب: دهر عالم فتوی دهغه ددلیل پورے اړه لری، که دلیل ئے قوی او بوخ وی نو فتوی به ئے معتبره وی او که نه وی نو بیا ورله اعتبار نشته، صرف دعالم فتوی چه ددلیل نه خالی وی واجب العمل نه وی۔

دریم اعتراض:

بعضے صاحبان وائی: که په حرامو سره تداوی کول جائز نه وې نو رسول الله ﷺ به عربینو ته داوښانو دمتيازو څښلو حکم نه کولے دعلاج دپاره۔

(عربینو یو څو کسان وو مدینه ته راغلل او مسلمانان شول، لیکن روسته مریضان شول، خیتے ئے خرابے شول، رسول الله ﷺ هغوی ته وفرمائیل: تاسے داوښانو دمتياز او پيئ (شوده) اوڅښئ لکه دا حدیث ترمذی وغیره نقل کړیدے۔

جواب: (۱) خپله دا حنافو علماؤ نه واوره:

په دے حدیث کښے چه کومه واقعه راغلے ده دا جزئی واقعه ده او حدیث: (لا تداووا) اوددے نه علاوه نور احادیث

عام اوقانون کلی دی۔ او قاعده داده چه دلیل هغه پکار دے چه دقانون او قاعدے په شکل وی، او جزئی معامله خاص دلیل نشی جوړیدے لکه دا جواب مولانا محمد ابو الحسن په تنظیم الاشتات (۲۴۷/۱) کښے کړیدے۔

(۲) جواب: داکوی چه دا خاص وه تر هغوی پورے۔

(او کوره: تنظیم الاشتات (۲۴۷/۱) فتح القدیر (۸۸/۱)۔

(۳) جواب داکوی: چه ددے حدیث نه جواز دتداوی

الحرام معلومیري اود (لا تداووا بالحرام) او (ان الله لم

جعل الشفاء فيما حرم عليكم) اخرجه البيهقي وابن حبان:

النبي ﷺ نهی عن الدواء الخبيث) وغیره احادیثو نه منع

تداوی بالحرام معلومیري۔

و اصولی قانون دادے چه کله مبیح او محرم سره

تعارض شی نو ترجیح به محرم له وی۔

اجتمع المبيح والمحرم فالترجیح للمحرم۔

او کوره: اعلاء السنن (۲۹۸/۱)، القواعد الفقيهه ص (۵۵)

بها والنظائر ص (۹۳)۔

دریم الزامی جواب:

مجازين حضرات ځانته دامام ابو حنيفه مقلدين وائی،

امام ابو حنيفه په نیز داوښ متيازے که ددوائی دپاره

وی اوکه دغیر دوائی دپاره وی جائز نه دی، نو تاسه ئه څنگه جائز گنړئ!

(اوگوره: البحر الرائق (۲۹۵/۸) عالمگیریه، فتح القدیر (۸۹/۱).

شامیه (۱۶۵۴/۱) کنبه دی:

ولا يشرب بوله اصلاً لا للتداوی ولا لغيره عند ابی حنیفه

نوچه د امام ابو حنیفه په نیز ددې څښل جائز نشو نو ستاسه به پدې باندې نور قیاسات څنگه صحیح شی!

چه دا خبره کوی چه: دمتیازو څښل جائز دی ددوائی دپاره نو دا محرمات هم قیاساً جائز دی ددوائی دپاره!

دویم رد:

صاحبانو! په دې حدیث دعرنیینو باندې چه کله علماء

گرام دلیل نیسی په طهارت دبول دمایوکل لحمه باندې نو تاسه ددې نه شپارس جوابونه کوی.

۱ - رسول الله ﷺ ته ددې وحی شوه وه.

لکه داخبره عینی شرح بخاری کنبه کړیده (۱۵۴/۲)، درس تجیه خبره!

ترمذی (۲۹۱/۱) بحر الرائق (۱۱۵/۱).

۲ - دا حدیث خو تاسه منسوخ گنړئ چه حقیقت کنبه

منسوخ نه دې.

(اوگوره بحر الرائق (۱۱۴/۱) فتح القدیر (۸۸/۱) کفایه علی هامش فتح القدیر (۸۹/۱) تنظیم الاشتات (۱۴۸/۱).

۳ - دا خاص دې تر هغوی پورې -

فتح القدیر (۸۸/۱) تنظیم الاشتات (۲۴۷/۱).

نو اوس دلته څنگه دخپل مطلب دپاره دخاص نه عام جوړوی! دمنسوخ نه غیر منسوخ جوړوی چه احکام ورنه راوباسی.

په یو ځای کنبه وایی چه دا خاص دې اوپه دې ځای کنبه مو عام جوړ کړو.

په هغه ځای کنبه چه کله طهارت دمایوکل لحمه خبره

راغله نو تاسو وائ: دا حدیث منسوخ دې، لکه مخکښې د کتابونو حواله تیرې شوه، او چه کله دتداوی بالمحرمات

خبره راشی نو بیا دا منسوخ نه وی، بلکه مقلد نه مجتهد جوړ شی !! او ددې نه حکم دتداوی بالمحرمات راوباسی!

تجیه خبره!

درس گوراجانفطرباشد

ښه شان په دې ځای کنبه دامام ابو حنیفه خبره له بیره اعتبار نه ورکوی.

تجیه خبره ده، یو ځای کنبه هغه خاص وو، اوس عام

شو، يوځائے منسوخ وو، او دلته غير منسوخ شو، يوځائے مقلد وو او دلته مجتهد شو!! اوددے نه احکام دجواز د تدای بالمحرمات راوباسی۔

يوځائے کښے دامام ابو حنیفہ خبره دکانړی کښه گنړی، او چرته چه دپيسو خبره راغله، چه نن صبا په افیونو کښه پيسه ډیرے دی نوبیا نه تقلید شته نه امام!

(تعس عبد الدینار وعبد الدرهم) !!

دورگی چھوڑ کړایک رنگ هو جاؤ

سراسر موم هو یا سنگ هو جاؤ

ددے نه د تقلید سپیره توب معلومیري۔

اوکه څوک وائی چه **تقلید** تاوان نه کوی اود تقلید په وجه یو کس د آیت او د حدیث غلط تاویل کونکے او تحریف کونکے نه جوړپیری : نو هغه دے د الشیخ فقیه العصر ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله تحقیقی او علمی کتاب (**د تقلید حقیقت**) مطالعه کړی، چه د مذکورہ دعوی د دلیل ورته وربنکاره شی !!

د افیونو او نورو نشه راوستونکو

خیزونو په روپو کښه د زکوٰة حکم

ډیر خلق مونږ نه داتپوس کوی چه دافیونو په پيسو کښه زکات شته، اوکه نه!

نو اول خو دا خبره زده کول پکار دی چه افیون په خضرواتو کښه داخل دی، اود خضرواتو په باره کښه د الله درسول ﷺ فرمان دے چه په دے کښه زکات نشته!

زکات صرف په پنځو خیزونو کښه واجب دے چه د زمکے نه راتو کیری :

(۱) غنم (۲) جوار (۳) اُرشه (۴) کجورے (۵) اوڅکے۔

ددے نه علاوه دراجح قول مطابق په نورو خیزونو کښه زکات نشته، بلکه دهغه په پيسو کښه زکات دے چه کله به هغه روپو باندمے کال تیر شی، نو زکات به په کښه لارکوی، اودا خبره په حدیث کښه راغله۔

دويمه خبره داچه : په روپو افیونو وغيره کښه چه کله لارباندمے کال تیر شی زکات شته که نه؟

مثلاً يوسړی افیون خرڅ کړو او یو لک روپۍ ورنه اوشوې او په دغه روپو باندې کال تیر شو، نو اوس به ددې روپو زکات ورکوی، او که نه؟

نو ددې دوه صورتې دي:

۱ - که ددې نه مخکې دده ته دامعلومات نه وو چه افیون کرل او دهغه خرڅول گناه ده، او یا داچه په یو عالم باندې دده اعتماد وو او هغه ورته فتوی ورکړې وه چه افیون کرل جائز دی، نو ده چه کوم مال جمع کړیدې دا مال دده دې اوزکات به هم ورکوی، لیکن دې نه پس به توبه اویاسی چه دا کار به زه نور نه کووم۔

۲ - دویم صورت دادې چه یو سړی ته دامعلومه وی چه افیون کرل گناه ده او دیو عالم دطرفه دقرآن او حدیث په رنرا کنبې ئې ددې دحرمت فتوی لیدلې او یا اوریدلې وی اویا هم افیون او یا نور نشه آور خیزونه خرڅوی او دهغه کرکيله کوی، صرف دیو مُلا په اوتو بوتو ځان خطا کوی، نو ددې سړی مال حرام دې په حرام مال کنبې زکات نشته۔

رسول الله ﷺ فرمائیلى دى:

ان الله طيب، لا يقبل الا طيب، وان الله امر المؤمنين بما امر به المرسلين ..... الحديث.

الله تعالى پاک ذات دې، نه قبلوی مگر پاک خيز (صدقه) او الله تعالى مومنانو ته دهغه خيز حکم کړې کوم ئې پیغمبرانو ته کړیدې، چه اے زما رسولانو! پاکیزه خیزونه خورئ او نیک عملونه کوی، (داحکم ئې لکه څنگه چه رسولانو ته کړیدې دغه شان ئې مومنانو ته هم کړیدې)۔

(رواه مسلم).

نو ددې حدیث نه معلومه شوه چه زکات په حرام مال کنبې نشته ځکه هغه الله رب العزت دسره قبلوی نه، نو لارکولو کنبې فائده څه شوه!!

دغه شان ترمذی شریف کنبې حدیث دې چه:

(الله رب العزت د حرام نه صدقه نه قبلوی)

نو هرکله چه په دې زکات نشته، نو اوس به په دې مال باندې څه کوی؟

نو مخکې تیر شو چه که ده ته پته نه وه چه دا کوم کسب زه کوم داحرام دې، نو دامال دده دې لیکن روسته به باکار نه کوی۔

او که چرې ده ته پته وه چه مثلاً افیون کرل حرام دی یائے تعلمائو فتوی ئې لیدلې او کتلې وی اویا هم دکار کوی،

آیا په حرام مال حج کیږي؟

داتپوس هم مونږ نه ډیر کیږي، نو زما ورونو!
خوک چه دحج غم کوی اویا ددے تپوس کوی، هغه له
پکاردی چه داتپوس اوکړی چه ماله د احرام مال
استعمالول جائز دی که نه!

په هغه دا واجب دی چه دا حرام مال دخانه لرمے کړی لکه
مخکنی تیر شو۔

او دا کس چه حج کوی د الله دویرے دوجے نه ئے کوی، او
حج کول دالله حکم گنړی، نو دا کس دے داهم د الله حکم
اوگنړی چه دا حرام مال استعمالول ماله جائز نه دی! زما
حج کول په دے باندے نه قبلیري، زما مال چه حرام وی،
دعاگانے اونور عبادتونه به مے نه قبلیري۔

لکه حدیث شریف کنبے راخی:

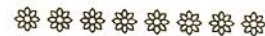
یو سر مے به وی، اوږد سفر به اوکړی، بیر سر، سپیره حالت
کنبے به وی، لاسونه به ئے پورته کړے وی آسمان طرفته،
یارب! یارب! به کوی (دعاگانے به غواړی) حال دادے چه
دده خوراک به حرام وی، خبناک به ئے حرام وی، جامه به ئے

نوددے مال نه چه کومے پیسے ده واخستلے هغه به ټول
صدقه کوی د فراغ الذمه په نیت باندے یعنی په دے نیت
باندے به ئے صدقه کړی چه الله رب العزت دده غاړه
خلاصه کړی، دثواب نیت به ددے حرام مال په صدقه
کولو کنبے نه کوی۔

(اوگوره: مفید العلوم ومبید الهموم ص (۲۲۹) الباب الثالث فی
احکام المال الحرام لزرکریا بن محمد القزوينی۔ زاد المعاد
(۷۷۸/۵) للامام ابن القيم، مجموعة الفتاوى لابن تيمية
(۴۱۲/۲۹)، الفتاوى الاسلامية (۴۰۲/۲) رد المحتار (۱۳۰/۴)،
۲۱۹)، والتفصیل فی فتاوی الدین الخالص، للشيخ ابي محمد امين
الله البشاورى حفظه الله)۔

اود یو کس چه ټول مال حرام وی په دے کنبے زکات
نشته۔

(اوگوره: فقه الزکات ص ۱۳۳/۱ للدكتور يوسف القرضاوى
فتاوى ديوبند (۴۹/۶) احسن الفتاوى (۲۹۳/۴) مجموعة الفتاوى
لعبد الحى اللكهنوى (۶۵۳/۱) فتاوى حقانيه)۔

حرامه وي، نو څنگه به دده دعا قبوله شي!

دغه معنه باندې (چه په حرام مال باندې حج نه كيږي) ډير احاديث راغلي دي۔

(اوگوره: فقه السنه: (۳۵۱/۱) جامع العلوم والحكم۔

ليکن: کله چه يو سر په حرام مال باندې حج اوکړي آيا دده حج اوشو اوکه نه؟ آيا دده ذمه فارغه شوه، که نه؟ په دې کسبه د علماء اختلاف دے:

۱۔ اکثر علماء وائي چه يو سر په حرام مال باندې حج اوکړي، نو فرض ئې ادا شو ليکن کوم ثواب چه الله رب العزت حاجي ته په حج کولو باندې ورکوي هغه ثواب دده دپاره نشته، کوم ثواب چه دحج مبرور دے هغه به دده نه كيږي۔

ځکه دحج مبرور يو شرط علماء دابيانوي چه په دې حج حلال مال خرچ کړې شوي وي، لکه مرعاه شرح مشکات (۳۰۵/۸) کسبه علامه مبارکفوري نقل کړيدي۔

اوددې مثال دادې چه رسول الله ﷺ فرمائيلي دي:

کومې زنانه نه چه خاوند ناراضه وي، دهغه مونخ نه قبليري، کوم غلام چه دخپل آقا نه اوتبستي، دهغه مونخ نه قبليري، کوم مونخ چه بغير دخشوع نه اوکړې شوي

هغه نه قبليري۔

دغه شان نور ډير روايات ددې متعلق راغلي دي۔

نوددې ټولو مطلب دادې چه الله تعالي په دې مونخ باندې دوي له ثواب نه ورکوي، اگرکه دې کسانو په دې صفت باندې مونخ اوکړو نودوي ته به په اعادې (مونخ راگرزولو) باندې حکم نه كيږي۔

او مونږ چه حج کوو، نو دثواب دپاره ئې کوو چه الله رب العزت زمونږ گناهونه معاف کړي، اوزمونږ ثواب اوشي، صرف دفراغ الذمه نيت خونه وي۔

دې وجه نه دامام مالک نه چا سوال اوکړو چه که يو سر په دغلا په روپو باندې واده اوکړي، نو آيا داد زنا سره مشابهت لري؟

نوهغوي ورته اوفرمائيل:

اي والذي لا اله الا هو

يعني: آو! قسم په هغه ذات چه دهغه نه سيوا بل څوک حقدار دبنديگي نشته (داد زنا سره مشابهت لري)۔

(اوگوره: مرعات شرح مشکاة (۳۰۵/۸) للعلامه ابو الحسن

عبيد الله المبارکفوري "تفصيلاً، فتاوى اللجنة (۴۳/۱۱)،

مجموعة الفتاوى لشيخ الاسلام ابن تيميه (۸۹/۲۱)

(۳۰۳/۲۶) رد المحتار (۱۴۰/۲) كفايه المفتى (۳۲۹/۴)۔

او ددے مثال علماؤ دا هم ورکړم څه :

يو کس په حرامو اوبو باندې اودس اوکړي نو اودس خو اوشو، ليکن گنهگار دے، الله رب العزت په دے اودس باندې ده له ثواب نه ورکوي۔

يا يو سرې دغصب په زمکه مونځ کوي، نو فرض خو ادا شو ليکن دثواب طمع دے نه کوي۔

۲ - دويم قول دعلماؤ دادے څه :

په حرام مال باندې حج نه کيږي، اودا قول دامام احمد نه نقل دے لکه مرعات (۳۰۷/۸) کنبے علامه مبارکفوري نقل کړيدے۔

دغه شان فتاویٰ نذيريه (۱۲۳/۲) کنبے علامه سيد نذير حسين دهلوی فرمائي :

حرام مال سے حج کرنا درست نہیں

(حرام مال سره حج کول صحيح نه دی)۔

دغه شان نورو علماؤ هم وئيلي دي۔

(اوگوره : جديد فقهي مسائل، فقه السنه وغيرهما)۔

تطبيق اور اراجح قول په دے کنبے دادے څه

چاسره حرام مال وی نو په ده حج فرض نه دے، اوکه چا ورباندې اوکړو نو دحج څه کوم اجر او ثواب دے، الله رب العزت هغه ده ته نه ورکوي، البته د فرضيت ذمه دده ساقطه شوه، دعهده فرضيت نه اووتلو۔

نو په حرام مال باندې حج کول نه دي پکار، ځکه حج خو ددے دپاره کيږي څه انسان الله ته ځان نزدې کړي، د الله رضا حاصله کړي، د انسان گناهونه ورباندې ورژيږي، صرف ددے دپاره خونه وی څه تاته خلق حاجي صاحب روائي۔

اوکه چا ورباندې اوکړو نو دنيا کنبے خو به ورته حاجي صاحب او وئيل شي، ليکن آخرت کنبے دے دحج د ثواب اميد نه کوي۔

ان الله طيب، لا يقبل الا طيبا.

الله تعالیٰ پاک ذات دے، صرف پاکيزه خيزونه قبلوي !!

په آخر کين:

بعضه خلق داخبره کوی چه افیون مونږ ځکه کرو، سگریټ، نسوار ځکه استعمالوو چه فلانے عالم، فلانے مولوی صاحب په خپله داکار کوی، یا هغه ورته جائز وائی، اوپه دے خبره ځان خطا کوی۔

محترمو!

دالله جل جلاله نه ویره پکار ده، په دے خبره ځان پوهه کول پکار دی چه دعالم په خبره یا عمل باندے یو شه نه حلالیږی، که هغه هرڅومره غټ عالم ولے نه وی!

اوکه دیته اوکتل شی، نو بیاخو ډیر داسے خیزونه شته دے چه قرآن او حدیث کنبے حرام دی او بعضه علماء ورته جائز وائی، تورتہ سپین، اوسپین ته تور وائی مثلاً:

۱- چا ډمتوب ته دقوالی نوم ورکړو، اوساز باجے، ربابونه اوری اودیته جائز لا څه کومے دثواب کاروائی، والعیاذ بالله!

اود رسول الله ﷺ ددے قول مصداق اوگرځیدل چه زما امت کنبے به داسے خلق راشی چه دتینگ ټکور سامان به جائز گنږی۔

۲- چاشرک ته دکرامت، کشف اود اولیاء دعتزت نومونه

ورکړو، کاربه دشرک کوی نوم به ورباندے داولیاء دتعظیم گدی۔

دعومے دغیبو کوی، نوم ئے دکشف، کرامت ورکړو۔

۳- چا د حربی کافرانو قتل حرام اود هغوی سره جنگ بغاوت او گنږلو، او حربی کافرته ئے دمستامن نوم ورکړو!

۴- چا جمهوریت ته جائز اووئیلو، اوجمهوریت ته عدل، حریت او آزادی وائی!

حال داچه دجمهوریت معنے داده چه حاکمیت به د اکثریت او عوامو وی، که ډمان ډیروو، نو دهغوی رائے به اخستلے شی، که مقابل کنبے ئے ابن تیمیة او امام ابو حنیفہ ولے نه وی!

۵- چاربا الفضل ته جائز اووئیلو۔

۶- چا درسول الله ﷺ خالص تابعداری ته چه درسول الله ﷺ دقول او فعل په مقابل کنبے دهر ملا، عالم خبره وروسته کول اود رسول الله ﷺ قول او فعل مخکنبے کولو ته دلا مذهبیت، لا دینیت نوم ورکړو!

دارنگه چا افیون کرل، ددے اخستل خرڅول جائز کرل، دارنگه چا سگریټو نسوارو ته جائز اووئیل، اودلیل کنبے ئے دابهانه اونیوله چه کتابونو کنبے دی چه داچنر دی،

دارنگ بعضو اووئيل چه افیون په دوائی کښی استعمالیږی نو ځکه جائز دی، ددې بهانې جواب مونږ تفصیلاً مخکښې ذکر کړیدم۔

دلته دا خبره قابل غور ده چه :

د فقهې کتابونه خو څه (صحيحين) نه دی چه دې کښې به ضعیفې او خطا خبرې نه وی !

فقه کښې په زرھاو مسئله شته چه په دلیلې دی۔

په سلگونو داسې مسئله شته چه غلطې او خطا دی۔

چه یوه دهغه نه داده چه بعضې فتاوی کښې د افیونو کرکيلې ته جائز وئیلی دی، او دلیل ئې دانیولې چه داپه دوايانو کښې استعمالیږی۔

لیکن ددې جوابونه الحمد لله مونږ مخکښې ذکر کړیدی، ددوی نه گیلې نشته چه په افیونو چه حرام دی اودوائی په دې باندې جائز گڼی، د فقهې کتابونه ددې نه ډیر سخت حرام خیز باندې هم شفا (تداوی) کول جائز گڼی، او هغه د قرآن کریم دانتھائی سپکاوی خبره ده هغه دا چه فقه کښې دی چه :

په متیازو اووینه باندې قرآن کریم لیکل د شفاء دپاره جائز دی (العیاذ بالله، واستغفر الله) !

که څوک اودوائی چه فقه کښې دا خبره نشته اوداپه فقهې باندې تاسې دروغ جوړوی او که وی نو دهغه کتاب نوم اوحواله راکړی، ځکه د قرآن کریم باره کښې دومره لوی جرئت کول، اوانتھائی په ادبی اوسپکاوی کول چه قرآن کریم د شفا حاصلولو دپاره په متیازو یا وینه باندې لیکل، نو دا خبره خو یو عام مسلمان هم نشی کول، فقهاء خو لاپه ځائې پریده !

نو محترمو !

مونږ دروغ نه وایو، حواله اود کتاب نوم څه چه په کتابونو به حواله درکړو، دالله په فضل سره :

فتاوی قاضی خان باب الحظر والاباحه (۳۶۵/۴) کښې دی : والذی رعف فلا یرقا دمہ فاراد ان یکتب بدمه علی جبهته شیئا من القرآن قال ابو بکر الاسکاف : یجوز قیل لو کتب بالبول قال : لو کان فیہ شفاء لابس به.

(که دیو سړی پوزمې نه وینه روانه وی اووینه راواخلي وپه تندې باندې پرې د قرآن کریم څه حصه اولیکي نو جائز دی)۔

بیا ابو بکر الاسکاف ته اووئیل شو چه که په متیازو باندې اولیکل شی (والعیاذ بالله) نو هغه ووئیل : چه که

هغه کنبه شفا وی نو خیر دے جائز دی۔

اودا خبره فتاوی سراجیه ص: (۷۵) کنبه هم ده۔

دغه شان بحر الرائق ص (۱۱۶) کنبه هم ده۔

حموی شرح الاشباه والنظائر باب القاعده الخامسة: الضرر لا يزال
ص (۱۰۸)۔ رد المحتار شرح الدر المختار المعروف بالشامیه باب
التداوی بالمحرم (۱/۱۴۰)۔

نودے تولو کتابونو دفته حنفی کنبه دغه خبره ذکر
شویده چه که دیو سړی شفا (علاج) په دے کنبه وی چه:
قرآن کریم په وینه یا متیازو باندے اولیکی نو داکار کولے
شی۔

مسلمانانو ورونو!

انصاف پکار دے لږ حلالو او حرامو ته کتل پکار دی، دالله
اود هغه درسول دخبرو اودا سلام دشعائرو انتهای تعظیم او
ادب پکار دے، دالله اود هغه درسول ﷺ خبره منل پکار دی
اگر که په ظاهره دهغه په منلو کنبه زمونږ تاوان ښکاری
خو په حقیقت کنبه هغه تاوان نه وی۔

دغه شان الله اود هغه رسول ﷺ چه کله مونږ دیو کار
نه منع کړی، دهغه نه ځان ساتل پکار دی، اگر که دهغه په
کولو کنبه په ظاهره مونږ ته ډیرے فائده ښکاری، لکه

سود شو، زنا شو، غلا شو، نشه تماشه شوم۔

او که داسه اونکړو، نو زمونږ دایمان دعوی به بیا په ځای
وی، بلکه دایمان پاته کیدل به گران شی، اودا زما خبره نه
ده بلکه درب العالمین خبره ده چه هیڅ شک اوشبهه
پکنبه نشته۔

الله رب العالمین فرمائیلی دی:

﴿وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله امرا ان يكون
لهم الخيرة من انفسهم﴾

یعنی: مومن سړی او مومنه زنانه له دا جائز نه دی چه
کله دیو خیز فیصله او فرمائی چه دوی له دے خپل ځانی
اختیاروی۔

بعضه جا هلان دابهانه نیسی او په دے خپل ځان غلطوی
چه مونږ داځکه کرو چه امریکه اونور کافران ورباندے
ننګیږی، کافران ورباندے مړه کیږی۔

نوزما ورونو!

دا خبره بیخی غلطه ده، الله اود هغه رسول ﷺ مونږ ته
دکفارو وژلو دا طریقہ نه ده ښودلے چه کفارو له نشته
رکوی، اونه په دے باندے فتح اونصرت دمسلمان راځی،
بلکه مونږ ته ئے دکفارو سره دجهاد کولو حکم شوم دے،

چه په دمه سر او سينه باندې يو خو گزاره او خوري په خپله
به كفار ماته او خوري۔

دریم داچه : په دمه باندې چه كافران مړه کيږي نو دده نه
مخکښې ورباندې ډير مسلمانان مړه کيږي ، د سعودي ،
پاکستان اونورو ډيرو اسلامي ممالکو عوام مسلمانان په
دې باندې مړه کيږي ، په قيامت کې به بيا خوک دده
جواب ورکوي ؟

الله رب العزت دې زمونږ ملک دده هر قسمه حرام
خيزونو نه پاک صاف کړي ، الله دې زمونږ دده ملک
اودنورو اسلامي ملکونو حاکمان صحيح مسلمانان جوړ
کړي چه د قرآن او حديث خدمتگار او خورونکي وي ، او
الله رب العزت دې دده ناکاره حاکمانونه مونږ ټولو
مسلمانانو له نجات راکړي ، او الله رب العزت دې زمونږ
اودټولو مسلمانانو اصلاح اوکړي۔

وصلی الله علی خیر خلقه محمد وآله وصحبه اجمعین .
وسبحانک اللهم وبحمدک اشهد ان لا اله الا انت استغفرک
واتوب الیک

ربیع الثانی (۱۲ / ۱۴۲۴ هـ).

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**